

ЗӨВШӨӨРӨВ:
ЭМНЭЛГИЙН МЭРГЭЖИЛТНИЙ
ХӨГЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА
Ц. Эрдэмбилэг Ц.ЭРДЭМБИЛЭГ

БАТЛАВ:
ЕРӨНХИЙ МЭРГЭЖЛИЙН САЛБАР
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА
Д. Мягмарцэрэн Д.МЯГМАРЦЭРЭН

ХҮНИЙ ИХ ЭМЧИЙН
“ӨРХИЙН АНАГААХ УХААН СУДЛАЛ”
ҮНДСЭН МЭРГЭШЛИЙН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

Индекс: S(r) 091212
Хугацаа: 2 жил

БОЛОВСРУУЛСАН АЖЛЫН ХЭСЭГ:

Д.Мягмарцэрэн	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Өрхийн анагаах ухааны тэнхимийн эрхлэгч, Анагаах ухааны доктор, дэд профессор
Н.Сүмбэрзул	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Эрдмийн сургуулийн захирал, Анагаах ухааны доктор, Профессор
Д.Мөнхцэцэг	Эх барих эмэгтэйчүүд судлалын мэргэжлийн салбар зөвлөлийн гишүүн, Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Эх барих эмэгтэйчүүд судлалын тэнхимийн эрхлэгч, Анагаах ухааны доктор, дэд профессор
С.Эрдэнэ	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Мэс заслын тэнхимийн ахлах багш, Дурангийн мэс заслын нийгэмлэгийн тэргүүн, Анагаах ухааны магистр, тэргүүлэх зэрэгтэй эмч
Н.Бат-Эрдэнэ	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Зүрх судлалын тэнхимийн багш, Анагаах ухааны магистр
А.Цолмонтуяа	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Өрхийн анагаах ухааны тэнхимийн багш, Нийгмийн эрүүл мэндийн магистр
Хянасан:	
П. Эрхэмбаяр	Эрүүл мэндийн яамны Төрийн захиргааны удирдлагын газрын дарга
Д.Дондогмаа	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Хүний нөөцийн хөгжлийн албаны ахлах мэргэжилтэн

Эмнэлгийн мэргэжилтний хөгжлийн зөвлөлийн 2022 оны 9 сарын 01-ны өдрийн 09-р тогтоолоор зөвшөөрөв.

ХҮНИЙ ИХ ЭМЧИЙН “ӨРХИЙН АНАГААХ УХААН СУДЛАЛ” ҮНДСЭН МЭРГЭШЛИЙН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

НЭГ. ҮНДЭСЛЭЛ

Өрхийн анагаах ухаан нь эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийн чиглэлээр дагнасан анагаах ухааны нэгэн салбар ухаан /discipline/, бас тусгайлсан нэгэн нарийн мэргэжил /speciality/ мөн бөгөөд хувь хүн, гэр бүлийн гишүүд болон тодорхой хамт олонд тэдний нас, хүйс, үндэс угсаа, шашин шүтлэг болон эрүүл мэндийн байдлыг ялгаварлахгүйгээр эрүүл мэндийн иж бүрэн тусламж үзүүлэх зорилготой.

2018 оны Дэлхийн Эрүүл Мэндийн байгууллагын бүх гишүүн орнуудын баталсан Астанагийн тунхаглалаар бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралтанд хүрэх тулгын чулуу нь эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ болохыг баталгаажуулсан. Өрхийн анагаах ухаанд суурилсан эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ нь эрүүл мэндийн тогтолцооны үндэс суурь юм.

Монгол улсын хэмжээнд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг 536 эмнэлгийн байгууллага байгаа бөгөөд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний олон талт үйл ажиллагааг чанартай, хүртээмжтэй хүргэх асуудал чухал болоод байгаа тул тэдгээрт ажиллаж буй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, мэргэшсэн өрхийн эмчийг бэлтгэх хэрэгцээ шаардлага тулгараад байна.

ХОЁР. ХӨТӨЛБӨРИЙН ЗОРИЛГО

Өрх гэрийн дотны туслагч, зөвлөгч, гишүүн байж хүн амд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийг чанар, хүртээмжтэй үзүүлэхийн тулд зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, нас, хүйсийн мэдрэмжтэй хандаж нийгмийн эрүүл мэндийн арга хэмжээг зохион байгуулах, багаар ажиллах, тасралтгүй суралцах мэдлэг, чадвар, хандлага эзэмшсэн эрүүл мэндийн анхан шатны цогц тусламж үйлчилгээг үзүүлэхүйц ёс зүйтэй өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд ажиллах чадвар бүхий мэргэшсэн мэргэжилтэн бэлтгэхэд оршино.

ГУРАВ. АЛСЫН ХАРАА

Өрхийн анагаах ухаан судлалаар мэргэшсэн эмч нь хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих, халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээг мэргэжлийн өндөр түвшинд үзүүлэх мэдлэг, хандлага, ур чадвар бүхий, хүний эрхийг эрхэмлэн дээдэлдэг, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээг баримталдаг, эмчлэх үйл ажиллагааг эрхлэх зөвшөөрөл бүхий мэргэжилтэн болсон байна.

ДӨРӨВ. СУРГАЛТЫН ЗОРИЛТ

Үндсэн мэргэшлийн сургалтын төгсгөлд Өрхийн эмч нь дараах чадамжийг эзэмшинэ.

1. Ерөнхий мэргэшлийн эмч (*General Practitioner*)
2. Мэргэжлийн байх (*Professional*)
3. Суралцагч (*Learner*)
4. Харилцагч (*Communicator*)
5. Хамтрагч (*Collaborator*)
6. Хүн амын эрүүл мэндийн зөвлөгч (*Community Health Advocate*)
7. Зохион байгуулагч, манлайлагч (*Leader*)

Цогц чадамж бүхий эмч болохын тулд дор дурдсан чадамжийг эзэмшиж, бие дааж гүйцэтгэж чаддаг болно.

1. Ерөнхий мэргэшлийн эмч байх (*General Practitioner*)

- Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний мөн чанарыг ухамсарлаж, хүн амд чанартай, хүртээмжтэй тусламж үйлчилгээ үзүүлэх хандлага эзэмших,
- Өрх гэр бүл, бүлэг хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөгч нийгмийн болон биологийн хүчин зүйлсийг тодорхойлж, түүнээс урьдчилан сэргийлэх цогц арга хэмжээг төлөвлөж, хэрэгжүүлэх чадварт суралцах,
- Хүн амын дунд зонхилон тохиолдох өвчний шинж тэмдгийг таньж ялган оношлох, анхан шатны арга хэмжээг авах,
- Үйлчлүүлэгчээс асуумж авах, бодит үзлэг хийх, үйлчлүүлэгчийн сэтгэл зүй, нийгмийн нөхцөл байдлыг үнэлж оношилгоо, эмчилгээ, хяналтын төлөвлөгөө гаргаж хэрэгжүүлэх,
- Орон нутгийн түвшинд хийгдэх оношилгоо, эмчилгээний гардан үйлдлийг бүрэн эзэмшиж, тусламж, үйлчилгээг аюулгүй үзүүлэх,
- Үйлчлүүлэгчийн хувийн нууцыг хадгалах,
- Үйлчлүүлэгчийн өвдөлт, сэтгэл зовнилд анхаарал хандуулах,
- Орон нутгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний нөөц бололцоонд тулгуурлан, үйлчлүүлэгчид үзүүлэх тусламж, үйлчилгээг шийдвэрлэх,
- Эрүүл мэндийн байгууллагын бүртгэл болон тайлангийн маягтыг зохих журмын дагуу цаг хугацаанд нь хөтлөх,

2. Мэргэжлийн байх (*Professionalism*)

- Орон нутагт өөрийн мэргэшлээр хувь нэмэр оруулах хүсэл эрмэлзэлтэй байх,
- Үйлчлүүлэгчийг хувь хүний хувьд хүндэтгэж, хамгийн оновчтой зөв шийдвэр гаргахын төлөө ажиллах,
- Хувь хүний онцлогийг харгалзан үйлчлүүлэгч болон түүний гэр бүлийн гишүүн, асран хамгаалагч, төрөл, садны хүнтэй хүндэтгэлтэй харилцах,

3. Суралцагч байх (*Learner*)

- Үйл ажиллагааныхаа чиглэлээр мэдээллийн сан бий болгох, үүсгэсэн мэдээллийн санд энгийн анализ хийж, үр дүнг тайлбарлах, танилцуулах,
- Мэдлэг, ур чадвараа тасралтгүй дээшлүүлэхийн тулд хувийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулан, шаардлагатай сургалтад хамрагдах,

- Өдөр тутам шинэчлэгдэж байгаа анагаах ухааны дэвшлээс хоцрохгүйн тулд бие даан тасралтгүйгээр суралцах,
- Олон төрлийн мэдээллийн эх үүсвэрийг судалж, дүн шинжилгээ хийснээр нотолгоотой мэдээллийг сонгон авч өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа ашиглах,
- Хамтран суралцагч эмч, бусад эмнэлгийн мэргэжилтэнд заах замаар өөрийн мэдлэг, ур чадвараа сайжруулах.

4. Харилцагч байх (*Communicator*)

- Үйлчлүүлэгч, түүний гэр бүлийн гишүүн, асран хамгаалагч, төрөл, садны хүнтэй зүй зохистой үг хэллэг ашиглан зөв боловсон харилцах,
- Үйлчлүүлэгчид шаардлагатай мэдээлэл өгөхдөө ойлгоход хялбар үг хэллэг ашиглан тайлбарлах,
- Шаардлагатай тохиолдолд үйлчлүүлэгчийн оношилгоо, эмчилгээний талаар бусад эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй зөвлөлдөх.

5. Хамтрагч байх (*Collaborator*)

- Орон нутгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой асуудлаар холбогдох мэргэжилтнүүдтэй мэдээлэл солилцож, хамтран ажиллах,
- Хамтран ажиллагсад, бусад мэргэжлийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй мэргэжлийн мэдлэг, мэдээллээ хуваалцаж хамтран ажиллах.

6. Хүн амын эрүүл мэндийн зөвлөгч байх (*Community Health Advocate*)

- Хүн амын эрүүл мэндийн зөвлөгч байхын тулд урьдчилан сэргийлэх, тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, сургалт сурталчилгаа явуулах,
- Хувь хүн ба өрх гэрийн гишүүд /хүүхэд, өсвөр үе, настан, эрэгтэй, эмэгтэй/, бүлэг хүн амд зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл аж төрөх ёсыг төлөвшүүлэхэд чиглэгдсэн, тэдний эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн ганцаарчилсан болон бүлгийн сургалт, зөвлөгөө өгөх чадвар эзэмших.

7. Зохион байгуулагч, манлайлагч байх (*Organizer, Leader*)

- Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээг төлөвлөх, зохион байгуулах, манлайлан ажиллах,
- Эрүүл мэндийн төв дэх тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх багийг манлайлан ажиллах.

ТАВ. СУРГАЛТЫН АРГА ЗҮЙ

5.1. Сургалтын чиглэл, хугацаа, байршил

- Сургалтыг нийт 18 чиглэлээр тойролт хийж, Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, харилцаа хандлага, Амилуулах суурь тусламж, Халдварын сэргийлэлт, хяналт, Эрүүл мэндийн салбарт мөрдөгдөж буй хууль, журам, зөрчлийн тухай хууль, хувь хүний нууцтай холбоотой хуулийн чиглэлээр сургалтанд заавал хамрагдана.
- Сургалтын хугацаа 2 жил байна.
- Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль нь сургалтын үндсэн байгууллага байна.

- Өрхийн эрүүл мэндийн төв, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн амбулатори, хэвтэн эмчлүүлэх тасаг, Нийслэлийн Өргөө, Амгалан амаржих газар, Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв, Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв, Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв, Хавдар судлалын үндэсний төв, Арьсны өвчин судлалын үндэсний төв, Эффект эмнэлэг, Монгол Япон эмнэлэг, Геронтологийн үндэсний төв зэрэг эрүүл мэндийн байгууллагуудтай сүлжээ үүсгэн ажиллана.

5.2. Зайлшгүй танин мэдэж, суралцах шаардлагатай шинж тэмдэг, өвчин, гардан үйлдэл

Сургалтын төгсгөлд эмнэл зүйн талбарт бие даан тусламж үйлчилгээ үзүүлэх ур чадвар, дадлага эзэмшихийн тулд эмнэл зүйн сургагч багшийн удирдлага дор амбулаториор болон хэвтэн эмчлүүлэх өвчтөнийг оношлох эмчлэхдээ дор дурдсан шинж тэмдгээр гардан үйлдлийг гүйцэтгэж, туршлага хуримтлуулна.

5.2.1 Шинж тэмдэг (signs and symptoms) (аль ч тойролтод тохиолдох)

Өвчний түүх, бодит үзлэгт үндэслэн эрэмбэлэн ангилж, ялган оношилгоо хийн, анхан шатны эмчилгээг эхлүүлж чаддаг болох:

1. Ам цангах (*thirsty*)
2. Амнаас эвгүй үнэр гарах (*halitosis*)
3. Амьсгаадах (*Shortness of breath*)
4. Амьсгал давчдах (*Dyspnea*)
5. Анхаарал төвлөрөлт алдагдах (*loss of concentration*)
6. Архи хэтрүүлэн хэрэглэх (*Abuse of alcohol*)
7. Арьс загатнах (*itchy skin*)
8. Арьсны холголт цооролт (*pressure ulcer*)
9. Бөөлжих (*vomiting*)
10. Булчингийн чангарал (*muscle stiffness*)
11. Бэлгийн сулрал (*impotence*)
12. Гиперкальциеми (*hypercalcemia*)
13. Гэнэт хэсэгчлэн/түр хараагүй болох/харааны талбай багасах (*Sudden partial/temporary loss of vision/loss of visual field*)
14. Гялтангийн хөндийд шингэн хурах (*Pleuritis*)
15. Дотор муухайрах (*Nausea*)
16. Дуу хоолой өөрчлөгдөх (*Alteration of voice*)
17. Жирэмсний аюултай шинж (*Dangerous signs of pregnancy*)
18. Зан авир гэнэт өөрчлөгдөх (*Acute change in behavior*)
19. Зүрх дэлсэх (*Tachycardia*)
20. Зүрх зогсох (*Cardiac arrest*)
21. Их уух/их шээх (*polydipsia/polyuria*)
22. Лимфийн булчирхайн томролт (*Lymph node swelling*)
23. Манас таталт (*Manas convulsions*)
24. Мөчдийн саажилт (*Paralysis*)
25. Мөчдийн цочмог өвдөлт (*Acute pain in limbs*)
26. Настны сонсгол/хараа бууралт (*Hearing/vision impairment in elderly person*)
27. Настны хоол тэжээлийн дутмагшил (*Malnutrition in elderly people*)

28. Нойргүйдэх (*Insomnia*)
29. Нугасны язгуурын дарагдлын хам шинжүүд (*Spinal root compression syndromes*)
30. Цавины өвдөлт (*Groin pain*)
31. Нурууны өвдөлт (*Back pain*)
32. Нүд гэрэлд гялбах (*Photophobia*)
33. Нүд хуурайших хам шинж (*Kerato-conjunctivitis sicca*)
34. Нүдний салстын үрэвсэл (*Conjunctivitis*)
35. Нүдэнд оч гялбах (*Light flashes (photopsia)*)
36. Ой тогтоолт муудах (*Memory loss*)
37. Ойр ойрхон шээх (*frequent urination*)
38. Оюун санааны бэрхшээл (*Mental problems*)
39. Өвдөлт (*Pain*)
40. Өвдөлттэй шээх (*Dysuria*)
41. Өнгөц болон гүний мэдрэхүй алдагдах (*Loss of superficial and deep sensation*)
42. Өтгөн хатах (*Constipation*)
43. Саа, саажил (*Paralysis*)
44. Санаа зовох/сандрах/цочмог стресс (*Nervousness/tension/anxiety/acute stress*)
45. Сандрах, түгших (*Agitation*)
46. Сонсголын бэрхшээл (*Hearing impairment*)
47. Сувгийн хамшинж (*Carpal tunnel syndrome*)
48. Суулгалт (*Diarrhea*)
49. Сэтгэл гутрал (*Depression*)
50. Сэтгэхүйн үйл ажиллагаа буурах (*Decreased cognitive function*)
51. Таргалалт (*Obesity*)
52. Таталт (*Seizure*)
53. Толгой өвдөлт (*Headache*)
54. Толгой эргэх (*Dizziness*)
55. Тунгалгийн булчирхай томрох (*Enlargement of lymph nodes*)
56. Турах (*Lose weight*)
57. Тууралт (*Rash*)
58. Тэнцвэр алдагдах (*Loss of vestibular*)
59. Ухаан алдалт, баларталт (*Altered level of consciousness*)
60. Үе мөчний хөдөлгөөн, хүч буурах (*Reduction of strength and joint motility*)
61. Үе хавдах (*Swollen joints*)
62. Үений өвдөлт (*Arthralgia*)
63. Үений хэлбэр алдагдах (*Deformities of joints*)
64. Үргүйдэл (*Infertility*)
65. Үс унах, халцрах (*Lack of hair/alopecia*)
66. Хаван (*Edema*)
67. Халдвар хордлогын шок (*Infectious toxic shock*)
68. Халууралт (*Fever*)
69. Хамар битүүрэх, нусгайрах (*Nasal obstruction/nasal discharge*)
70. Хамраас цус гоожих (*Nose bleed*)

71. Ханиалгалт, цэр гаралт (*Cough, Excretions sputum*)
72. Хараа аажим буурах (*Slow loss of vision*)
73. Харааны бэрхшээл (*Visual impairment*)
74. Хоолой багтрах (*Gasp for breath*)
75. Хоолой өвдөх (*Sore throat*)
76. Хоолонд дургүй болох (*Loss of appetite*)
77. Хөдөлгөөний бэрхшээл (*Mobility impairment*)
78. Хурхирах (*Snoring*)
79. Хүзүү хөших (*Stiffness of neck*)
80. Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээл (*Disability of children*)
81. Хэвийн бус амт мэдрэгдэх (*Altered taste sensation/dysgeusia*)
82. Хэвлийн өвдөлт (*Stomachache*)
83. Хэвлийн хөндийд шингэн хурах (*Ascites*)
84. Хэл ярианы бэрхшээл (*Speech impairment*)
85. Цус алдалт (*Hemorrhagic tendency*)
86. Цус багадалт (*Anemia*)
87. Цус харвалтын дараах хам шинж (*Post stroke syndrome*)
88. Цусаар шээх (*Blood in urine/Hematuria*)
89. Цусны даралт буурах (*Low blood pressure*)
90. Цусны даралт ихсэх (*High blood pressure*)
91. Цустай бөөлжилт (*Hematemesis*)
92. Цустай өтгөн, цустай гүйлгэлт (*Melena*)
93. Цэр гаралт (*Excretions sputum*)
94. Цээж хорсох (*Heartburn*)
95. Цээжээр өвдөлт (*Chest pain*)
96. Чих өвдөх (*Ear ache*)
97. Чих шуугих (*Tinnitus*)
98. Чихнээс булаг гарах (*Discharge from ear*)
99. Шарлалт (*Jaundice*)
100. Шингэн алдалт (*Dehydration*)
101. Шээс задгайрах (*Urine incontinence*)
102. Шээс хаагдах (*Urinary retention*)
103. Шээсний сүвээс ялгадас гарах (*Urethral discharge*)
104. Эмгэг рефлекс үүсэх (*Pathological reflexes*)
105. Юм хоёрчлогдож харагдах (*Double vision/diplopia*)
106. Ядарч сульдах (*Fatigue*)
107. Ялимгүй зовлонт байдал (*Obsessive-compulsive symptoms*)

5.2.2. Өвчин (Тойролт тус бүрээр)

Хүүхэд, өсвөр үеийн эрүүл мэнд

1. Уушгины хатгаа – *Pneumonia* (J18.0)
2. Гуурсан хоолойн үрэвсэл – *Bronchitis* (J20.0)
3. Төвөнхийн үрэвсэл – *Laryngitis* (J04.0)
4. Гуурсан хоолойн багтраа – *Asthma* (J45.0)

5. Суулгалт – *Diarrhea* (K52.0)
6. Цагаан хорхойтох – *Helminthiasis* (B65.0)
7. Рахит – *Rickets* (E55.0)
8. Цус багадалт – *Anemia* (D50.0)
9. Хоол тэжээлийн дутагдал – *Malnutrition* (E40-E46)
10. Шүүдэст эмзэгшил - *Diatez*
11. Тууралтат өвчин - *Skin rash*
12. Нярайн шарлалт - *jaundice* (P58)
13. Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлэх - *Screening disability of children*

Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд

1. Фимоз – *Phimosis* (N47.1)
2. Парафимоз – *Paraphimosis* (N47.2)
3. Түрүү булчирхайн томрол - *Benign prostatic hyperplasia* (N40.0)
4. Цавины ивэрхий – *Inguinal hernia* (K40)
5. Таргалалт – *Obesity* (E66.0)
6. Бэлгийн сулрал – *Impotence* (N52)
7. Үргүйдэл – *Infertility* (N46)
8. Бэлгийн замаар дамжих халдвар – *Sexual transmitted disease* (A50-A64)
9. Эрэгтэйчүүдийн цэвэршилт – *Male menopause* (N95)

Эх барих, эмэгтэйчүүд судлал

1. Жирэмсний хяналт (Эрүүл, өртөмхий) - *Prenatal care (Healthy, susceptible)*
2. Жирэмсний үеийн эмгэг - *Antenatal care*
3. Перинатал үеийн асуудал, төрөх үеийн тусламж (Эмнэлгийн бус нөхцөлд төрөлт удирдах) - *Perinatal care, Assisting delivery*
4. Перинатал үеийн асуудал, нярайн тусламж (нярайн эрт үеийн нэн яаралтай тусламж) - *Perinatal care, Newborn care*
5. Төрсний дараах тусламж үйлчилгээ - *Postnatal care*
6. Эмэгтэйчүүдийн үрэвсэлт өвчин - *Gynecologic inflammatory diseases*
7. Бэлгийн замаар дамжих халдвар - *Sexually transmitted disease*
8. Гэр бүл төлөвлөлт - *Family planning*

Настны эрүүл мэнд

1. Тэнэгрэл, Альцгеймерийн өвчин – *Dementia in Alzheimer's disease* (G30)
2. Паркинсонизм - *Parkinson's disease* (G20)
3. Сэтгэл гутрал – *Depression* (F32)
4. Түрүү булчирхайн томрол – *Benign prostatic hyperplasia* (N40.0)
5. Шээс хаагдах - *Urinary retention* (R33.9)
6. Шээс задгайрах – *Urinary incontinence* (N39.3-N39.4)
7. Цэвэршилтийн үеийн хямрал – *Menopause* (N95)
8. Настны чихрийн шижин – *Diabetes Mellitus* (E11)
9. Настны даралт ихсэх эмгэг – *Arterial hypertension* (I11)
10. Настны титэм судасны хомсдол – *Ischemic heart disease* (I25)
11. Настны тархины цусан хангамжийн хомсдол – *Cerebrovascular disease* (I67)
12. Яс сийрэгжиж өвчин – *Osteoporosis* (M81.0)

Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин

1. Уушгины хатгаа – *Pneumonia* (J18.0)
2. Бронхит – *Bronchitis* (J20)
3. Багтраа – *Asthma* (J45)
4. УАБӨ – *Chronic obstructive pulmonary disease* (J44.9)
5. Уушгины хавдар – *Lung cancer* (C34)
6. Ходоодны архаг үрэвсэл – *Chronic gastritis* (K29)
7. Улаан хоолойн сөөргөө өвчин – *Gastroesophageal reflux disease* (K21)
8. Элэгний хатуурал – *Liver cirrhosis* (K74)
9. Элэгний хавдар – *Liver cancer* (C22)
10. Нойр булчирхайн архаг үрэвсэл – *Chronic pancreatitis* (K86)
11. Цусны даралт ихсэлт – *Arterial hypertension* (I11)
12. Зүрхний шигдээс – *Heart attack* (I21)
13. Чихрийн шижин - *Diabetes Mellitus* (E11)
14. Архаг гломерулонефрит – *Chronic glomerulonephritis* (N03)
15. Пиелонефрит - *Chronic pyelonephritis* (N11)

Мэс засал

1. Хатиг, буглаа – *Cutaneous abscess, furuncle and carbuncle* (L02)
2. Мастит – *Mastitis* (N61)
3. Панариц – *Panaritium* (L03)
4. Мухар олгойн цочмог үрэвсэл – *Acute appendicitis* (K35)
5. Нойр булчирхайн цочмог үрэвсэл - *Acute pancreatitis* (K35)
6. Цөсний хүүдийн цочмог үрэвсэл - *Acute cholecystitis* (K81)
7. Цөсний чулуу – *Gallstone/Cholelithiasis* (K80)
8. Ходоод гэдэсний замын цус алдалт - *Gastrointestinal bleeding* (K92)
9. Хэвлийн гялтангийн үрэвсэл – *Peritonitis* (K65)

Осол гэмтэл

1. Мөр ба бугалгын гэмтэл – *Injuries to the shoulder and upper arm* (S40-S49)
2. Тохой ба шууны гэмтэл – *Injuries to the elbow and forearm* (S50-S59)
3. Бугуй ба сарвууны гэмтэл – *Injuries to the wrist, hand and fingers* (S60-S69)
4. Түнх ба гуя орчмын гэмтэл – *Injuries to the hip and thigh* (S70-S79)
5. Өвдөг ба шилбэний гэмтэл – *Injuries to the knee and lower leg* (S80-S89)
6. Шагай ба тавхайн гэмтэл – *Injuries to the ankle and foot* (S90-S99)
7. Түлэгдэлт - *Burns and corrosions of external body surface* (T20-T25)
8. Хөлдөлт - *Frostbite* (T33-T35)

Яаралтай тусламж

1. Толгой, хүзүү, нурууны гэмтэл (суурь тусламж, тээвэрлэлт) (*Head, neck and spine injury (initial management and transportation)*)
2. Түлэгдэл, хөлдөлт (*Burn and frost-bite*)
3. Амьсгалын зам гадны биетээр бөглөрөх, живэх (*Foreign body obstruction, Drowning*)
4. Ясны хугарал (*Fracture*)
5. Тархинд цус харвах (цочмог үеийн) (*Stroke (acute phase)*)

6. Зүрхний дутагдал, зүрхний шигдээс (цочмог үеийн) (*Heart failure, Myocardial infarction (acute phase)*)
7. Шок (*Shock*)
8. Цочмог хордлого (*Poisoning, Intoxication*)
9. Могой, шавжид хатгуулах (хачиг) (*Snake bite, insect bite (tick bite)*)
10. Буглаа (*Abscess*)

Сэтгэцийн эрүүл мэнд

1. Сэтгэл түгшил – *Anxiety* (F41)
2. Сэтгэл гутрал – *Depression* (F32)
3. Архины хэрэглээтэй холбоотой эмгэгүүд – *Alcohol related disorders* (F10)
4. Нойрны эмгэг – *Sleep disorders* (F51)
5. Архаг ядаргаа – *Chronic fatigue* (F48)
6. Тайлбарлаж боломгүй бие махбодийн зовиур - *Somatoform disorders* (F45)
7. Тэнэгрэл – *Dementia* (F02)
8. Оюуны хомсдол - *Intellectual disabilities* (F70-F79)
9. Аутизм - *Autism* (F84.0)

Мэдрэл судлал

1. Хүчилтөрөгч дутлын энцефалопати - *Hypoxic ischemic encephalopathy* (P91.6)
2. Хүүхдийн тархины саа – *Cerebral palsy* (G80)
3. Эпилепси – *Epilepsy* (G40.0)
4. Мигрень – *Migraine* (G43)
5. Талсаажил - *Hemiplegia and hemiparesis* (G81)
6. Иж саа ба дөрвөл саа - *Paraplegia and quadriplegia* (G82)
7. Тархмал хатуурал - *Multiple sclerosis* (G35)
8. Невропати – *Neuropathy* (G60)
9. Полиневропати - *Polyneuropathy* (G62)
10. Нуруу өвдөх – *Dorsalgia* (M54)
11. Тархины цус багасах дайрлага - *Transient cerebral ischemic attacks* (G45)
12. Тархинд цус харвалт - *Intracerebral hemorrhage* (I61)
13. Аалзавчийн дорх харвалт - *Nontraumatic subarachnoid hemorrhage* (I60)

Халдварт өвчин ба сүрьеэ судлал

1. Улаан бурхан – *Measles* (B05)
2. Улаан эсэргэнэ – *Scarlet fever* (A38)
3. Салхин цэцэг – *Chicken pox* (B01)
4. Энтеровирусын халдвар – *Enterovirus infection* (B34.1)
5. Гар хөл амны өвчин – *Hand, foot, mouth disease* (B08.4)
6. Боом – *Anthrax* (A22)
7. Цусан суулга – *Dysentery* (A03)
8. Сальмонеллөз – *Salmonellosis* (A02)
9. Ротавирусын халдвар – *Rotaviral infection* (A08.0)
10. Цочмог гепатит – *Acute hepatitis* (B15-B17)
11. Халдварт моноклюоз – *Infectious mononucleosis* (B27)
12. Менингококкт халдвар – *Meningococcal infection* (A39)
13. Сүрьеэ – *Tuberculosis* (A15)

Чих хамар хоолой, нүд судлал

1. Зовхины үрэвсэл – *Inflammation of eyelid* (H01–H03)
2. Болорын эмгэг – *Disorders of lens* (H25-H28)
3. Харах эрхтний гэмтэл - *Injury of eye and orbit* (S05)
4. Нүдний салстын үрэвсэл – *Conjunctivitis* (H10)
5. Эвэрлэгийн үрэвсэл – *Keratitis* (H16)
6. Эвэрлэгийн гадны биет - *Foreign body cornea* (T15.0)
7. Миопи – *Myopia* (H52.1)
8. Пресбиопи – *Presbyopia* (H52.4)
9. Нүдний даралт ихсэх эмгэг – *Glaucoma* (H40)
10. Болор цайх өвчин – *Cataract* (H25)
11. Дунд чихний үрэвсэл – *Otitis media* (H65)
12. Хэнгэргэн хальсны цооролт – *Perforation of tympanic membrane* (H72)
13. Сонсгол бууралт - *Hearing loss* (H90)
14. Чихний өвдөлт ба булаг – *Otalgia nad effusion of ear* (H92)
15. Хамар, хамар дайврын хөндийн эмгэг - *Disorders of nose and nasal sinuses* (J34)
16. Гүйлсэн булчирхай үрэвсэл – *Tonsillitis* (J35)

Арьс судлал, харшил судлал

1. Энгийн батга – *Acne* (L70)
2. Арьсны идээт өвчнүүд – *Pyoderma* (L08.0)
3. Арьсны мөөгөнцөрт өвчнүүд – *Dermatomycosis* (B35)
4. Бүслүүр үлд – *Herpes zoster* (B02)
5. Хавьтал харшлын дерматит - *Allergic contact dermatitis* (L23)
6. Лайеллын хам шинж – *Toxic epidermal necrolysis [Lyell]* (L51.2)
7. Атопийн дерматит – *Atopic dermatitis* (L20)
8. Экзема – *Eczema* (L20.8)
9. Хайрст үлд – *Psoriasis* (L40)
10. Чонон хөрвөс – *Urticaria* (L50)
11. Анафилаксийн шок – *Anaphylactic shock* (T78.2)
12. Харшлын ринит – *Allergic rhinitis* (J30.9)
13. Эмийн харшил – *Drug allergy* (Z88.8)
14. Хүнсний харшил – *Food allergy* (Z91.01)

Сэргээн засах тусламж үйлчилгээ

1. Зөөлөн эдийн эмгэгүүд – *Soft tissue disorder* (M79)
2. Тархинд цус харвалт - *Intracerebral hemorrhage* (I61)
3. Мэдрэл булчингийн эмгэгүүд – *Myoneural disorders* (G70)
9. Түлэгдэлт - *Burns and corrosions of external body surface* (T20-T25)
4. Хавдар – *Cancer*
5. Үений гэмтэл – *Joint injuries* (S40-S99)

Хавдар ба хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ

1. Хавдар - *Cancer* (liver, stomach, lung, pancreas, bone, breast, prostate)
2. Ясны сийрэгжилт – *Osteoporosis* (M81.0)
3. Чихрийн шижин – *Diabetes mellitus* (E11)

4. Бөөрний архаг дутагдал – *Chronic renal failure* (N18)
5. Зүрхний архаг дутагдал - *Chronic heart failure* (I50)
6. Элэгний дутагдал - *Hepatic failure* (K72)
7. Амьсгалын архаг дутагдал - *Chronic respiratory failure* (J96.1)

5.2.3 Гардан үйлдэл

1. Биеийн ерөнхий үзлэг шинжилгээ- *General physical examination* (89.7)
2. Амьсгал тоолох - *Counting breaths*
3. Зүрхний цохилт тоолох - *Count heart rate*
4. Захын судсанд хүчилтөрөгч тодорхойлох - *Determination of oxygen in the peripheral blood*
5. Шарлалт оношлох - *Diagnosis jaundice*
6. Ходоод угаах - *Gastric lavage* (96.33)
7. Байнгын даралттай агаараар амьсгалуулах - *Non-invasive mechanical ventilation* (93.90)
8. Зүрхэнд шууд бус иллэг хийх - *Closed chest cardiac massage* (99.63)
9. Дусал тохируулагч ажиллуулах /перфузор/ - *Perfusor*
10. Цэвэрлэх бургуй тавих - *Other transanal enema* (96.39)
11. Эмчилгээний бургуй тавих - *Proctoclysis* (96.37)
12. Чих дурандах - *Otoscopy* (18.11)
13. Нярайн рефлекс шалгах - *Check infant reflexes*
14. Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлэх - *Screening disability of children*
15. Далд хаван илрүүлэх - *Detect hidden edema*
16. Судасны хүрц (ясанд шингэн сэлбэх хүрц) *Vascular approach*
17. Тариа хийх (судас тариа, булчин тариа, арьсан дор) (ялангуяа нярай, бага насны хүүхдэд) - *Do injection*
18. Ходоодонд хаймсуур тавих (хүнд хэлбэрийн шингэн алдалтын эмчилгээ) - *Gastrostomy* (43.1)
19. Давсанд гуурс байрлуулах - *Cystostomy* (57.17)
20. Шээс бэлгийн эрхтэний анатоми физиологийн хэмжилтүүд болон гар үзлэг - *Anatomic and physiologic measurements and manual examinations genitourinary system* (89.2)
21. Шулуун гэдсийг хуруугаар шинжлэх - *Digital examination of rectum* (89.34)
22. Эх барих, эмэгтэйчүүдийн гадуур үзлэг хийх - *Obstetrics and women's outpatient examination*
23. Умайн ёроолын өндөрийг хэмжих - *Measuring the height of the uterine fundus*
24. Хэвлийн бүслүүрийг хэмжих - *Measurement of abdominal circumference*
25. Ургийн зүрхний цохилт тоолох - *Count fetal heart rate*
26. Ургийн байрлалыг тодорхойлох - *Determination of fetal position*
27. Үтрээнд толь тавьж шинжлэх - *Examining the vagina with a mirror*
28. Умайн ерөндөг тавих - *Insertion of intrauterine contraceptive device* (69.7)
29. Эмэгтэйчүүдийн шинжилгээ - *Gynecological examination* (89.26)
30. Жирэмсний хяналт (Эрүүл, Өртөмхий)- *Prenatal care (Healthy, Susceptible)*
31. Ургийн зүрхний бичлэг хийх - *Fetal ECG (scalp)* (75.32)

32. Хэт авиан оношилгоо хийх (жирэмсэнтэй холбоотой анхан шатны үнэлгээ) - *Diagnostic ultrasound of gravid uterus (88.78)*
33. Настны эрүүл мэндийн хураангуй болон дэлгэрэнгүй үнэлгээ хийх - *Conduct a summary and detailed health assessment of the elderly*
34. Глюкометр ашиглан захын цусанд сахар тодорхойлох - *Determination of sugar in peripheral blood using a glucometer*
35. Зүрхний цахилгаан бичлэг хийх - *Electrocardiogram (89.52)*
36. Гялтангийн хатгалт хийх - *Incision of peritoneum (54.95)*
37. Эмийн бодисыг биед оруулах пикфлоуметрээр хянах - *Control of the introduction of medicinal substances into the body by picfloumeter*
38. Хөшүүн багтрааны үед тусламж үзүүлэх - *Care severe asthma*
39. Артерийн даралт хэмжих - *Artery pressure measurement*
40. Зүрхэнд шууд бус массаж хийх - *Closed chest cardiac massage (99.63)*
41. Зохиомол амьсгал хийх - *Artificial respiration*
42. Түргэвчилсэн оношлуур ашиглах - *Use rapid test*
43. Туузан оношлуураар шээсний шинжилгээ хийх - *Urinary test in rapid test*
44. Давсагт катетр тавих - *Catheter in the bladder*
45. Паранефраль хориг тавих - *Paranephric blockade*
46. Хэсгийн мэдээ алдуулалт хийх - *Sectional anesthesia*
47. Өнгөц мэдээ алдуулалт хийх - *Superficial anesthesia*
48. Новокайн хориг хийх - *Novocain blockade*
49. Шарх шалгах, цэгцлэх, оёдол тавих - *Suture of laceration*
50. Дээд мөчдөд чиг тавих - *Replacement of cast on upper limb (97.11)*
51. Захын мэдрэлд өвчин намдаах зорилгоор мэдээгүйжүүлэгч бодис тарих - *Injection of anesthetic into peripheral nerve for analgesia (04.81)*
52. Симпатик мэдрэлд өвчин намдаах зорилгоор мэдээгүйжүүлэгч бодис тарих - *Injection of anesthetic into sympathetic nerve for analgesia (05.31)*
53. Доод мөчдөд чиг тавих - *Replacement of cast on lower limb (97.12)*
54. Ясны бусад татлага хийх - *Other skeletal traction (93.44)*
55. Эгэмний хугаралд хориг хийж засах, 8 тоо хэлбэрийн боолт хийх - *Application of typical eight dressing*
56. Мөрний мултрал, бугалганы зөрөөгүй хугаралт ДЕЗО боолт хийх - *Application of Dezo dressing*
57. Гөлтгөнөн боолт тавих - *Application of plaster jacket (93.51)*
58. Чиг тавих - *Application of splint (93.54)*
59. Даралттай боолт хийх - *Application of pressure dressing (93.56)*
60. некротоми хийх - *Necrotomy*
61. Амьсгалын зам чөлөөлөх - *Release the airway*
62. Зүрх уушигны сэхээн амьдруулалт - *Cardiopulmonary resuscitation (99.60)*
63. Ходоодонд хаймсуур тавих (хүнд хэлбэрийн шингэн алдалтын эмчилгээ) - *Placing a gastric band (treatment of severe dehydration)*
64. Мэдрэлийн сорилууд - *Neurologic examination (89.13)*
65. Тархины цахилгаан бичлэг хийх - *Electroencephalogram (89.14)*

66. Мэдрэл, мэдрэхүйн эрхтэний анатоми физиологийн хэмжилтүүд болн гар үзлэг - *Anatomic and physiologic measurements and manual examinations nervous system and sense orga* (89.1)
67. Нян судлалын шинжилгээнд сорьц авах - *Take samples for bacteriological analysis*
68. Цэрний сорьц цуглуулах - *Collection of sputum specimens*
69. Өнгөт хараа шалгах - *Color vision study* (95.06)
70. Гэрэлд мэдрэмтгий байдал - *Sensitivity to light*
71. Зовхи эргүүлэх - *Turn the blepharon*
72. Нулимсны цэгийг сэтгүүрдэх - *Probing of lacrimal punctum* (09.41)
73. Нүдний гэмтлийн илрүүлэх - *Detection of eye injuries*
74. Харааны талбайг шинжлэх - *Visual field study* (95.05)
75. Нүдний уг дурандах - *Ophthalmoscopy* (16.21)
76. Тонографи, сэдээх сорилууд болон бусад нүдний даралт ихдэлтийн сорилууд - *Tonography, provocative tests, and other glaucoma testing* (95.26)
77. Хамар дурандах - *Nasoscopy*
78. Гадны биет авах - *Removal of foreign body* (98.20)
79. Хамрын өмнөд чихээс хийж хамрын цус алдалтыг зогсоох - *Control of epistaxis by anterior nasal packing* (21.01)
80. Сонсгол шалгах эмнэл зүйн сорил - *Clinical test of hearing* (95.42)
81. Харшлын арьс хатгах сорил тавих - *Allergy skin prick test*
82. Үений хөдөлгөөн сайжруулах дасгал - *Training in joint movement* (93.14)
83. Цахилгаан эмчилгээ хийх - *Electricity treatment*
84. Гэрэл эмчилгээ хийх - *Light treatment*
85. Усан эмчилгээ хийх - *Hydrotherapy* (93.33)
86. Бариа засал эмчилгээ хийх - *Massage therapy*
87. Парафин эмчилгээ хийх - *Paraffin treatment*
88. Утлага эмчилгээ хийх - *Incense treatment*
89. Татлага эмчилгээ хийх - *Traction treatment*
90. Арьсан доор дусал эмчилгээ хийх - *Hypodermoclysis*
91. Лидокайныг арьсан доор дуслаар 24 цаг хийх - *Hypodermoclysis in lidocaine*
92. Дурожесик арьсан дээр наах - *Durogesic*
93. Давсганд байнгын катетр тавих - *Indwelling catheter in bladder*
94. Давсганд хатгалт хийх - *Puncture of bladder*
95. Колостомын уут хэрэглэх - *Use colostomy belt*
96. Асцитын шингэн соруулах - *Aspiration of ascites*
97. Биеийн (ерөнхий болон хэсгийн) халуун бууруулах - *Hypothermia (central) (local)* (99.81)
98. Жирэмсэний дасгал - *Prenatal training* (93.37)
99. Шээлгүүрт тавьсан гуурсыг сольж тавих - *Replacement of ureterostomy tube* (59.93)
100. Цусны эзэлхүүнийг нэмэх шингэн сэлбэх - *Transfusion of blood expander* (99.08)
101. Хөхийг гараар шинжлэх - *Gynecological examination* (89.26)

Тойролтын хуваарь

№	Тойролтын нэр	Тойролтын хугацаа /7 хоногоор/
1.	Өрхийн эмнэлгийн менежмент, бүтэц зохион байгуулалт	8
2.	Хүүхдэд, өсвөр үеийн эрүүл мэнд	12
3.	Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд	3
4.	Эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд	5
5.	Настны эрүүл мэнд	8
6.	Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний менежмент	10
7.	Мэс засал	3
8.	Осол гэмтэл	3
9.	Яаралтай тусламж	3
10.	Сэтгэцийн эрүүл мэнд	4
11.	Мэдрэл судлал	3
12.	Халдварт ба сүрьеэ	4
13.	Чих хамар хоолой, нүд судлал	4
14.	Арьс, харшил судлал	4
15.	Сэргээн засах тусламж үйлчилгээ	4
16.	Хавдар ба хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ	8
17.	Гэр бүлийн хүчирхийллийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ	1
18.	Хөдөлмөрийн чадвар алдалт	1

Хяналтын тойрон үзлэг:

Суралцагч эмч нь хэвтэн эмчлүүлж байгаа өвчтөний биеийн байдлыг суралцагч эмч нь эмнэл зүйн сургагч багшид (бусад эмч) танилцуулах зорилготой үзлэг.

Үүний тулд суралцагч эмч нь урьдчилан бие даан өвчний түүх, сувилагчийн тэмдэглэлийг үзэж танилцан, өвчтөнтэй уулзаж асуумж цуглуулж (ганцаарчилсан үзлэг), эмнэл зүйн сургагч багшид (бусад эмч) танилцуулахад бэлдэнэ. Танилцуулга хийхдээ хувь хүний мэдээллийг анхаарна. Танилцуулгыг сургалтын өрөө, танхим эсвэл өвчтөний өрөөнөөс гадна хийх ба өвчтөний орны дэргэдэх тойрон үзлэгийг эмнэл зүйн сургагч багштай (бусад эмч) хамт хийнэ. Хяналтын тойрон үзлэгээр өвчтөнөөс асуумж авах, үзлэг хийх аргад суралцана.

Сургалтын тойрон үзлэг:

Сургалтад тохиромжтой 1-2 өвчтөнг сонгож, өвчтөний биеийн байдлыг суралцагч эмч нь танилцуулах ба бусад оролцогчид (хамтран суралцагч эмч, эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч) асуулт тавьж, хэлэлцүүлэг хийнэ. Эмнэл зүйн 1 тохиолдолд 30-60 минут зарцуулна. Үүний дараа өвчтөний орны дэргэд үзлэг хийнэ. Хэлэлцүүлгийн явцад эмнэл зүйн таамаглал дэвшүүлэх, онош тавих зэрэгт суралцана.

Гардан үйлдэл хийх:

Сургалтад тохиромжтой 1-2 өвчтөнг сонгож, суралцагч эмч нь эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмчийн удирдлага дор эмчилгээг гардан хийнэ. 1 өвчтөнд 30-60 минут зарцуулна. Эмчилгээний явцад эмнэл зүйн шинж тэмдэг, эмчилгээний зарчим, хийх арга зэрэгт суралцана.

Тойролтын агуулга

Тойролт 1. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн менежмент, бүтэц зохион байгуулалт

- Эрүүл мэндийн удирдлага, зохион байгуулалт, өрхийн эмнэлгийн удирдлага, зохион байгуулалт, төсөв, төлөвлөлт, зарцуулалт, хяналт
- Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийг зохион байгуулах, удирдах
- ЭМАШТУ-нд хэрэгжиж буй хууль, эрх зүй, холбогдох тушаал зааврууд
- Олон улсын эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний тогтолцоо
- Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг зохион байгуулах

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	2	2 цаг Өдөр бүр	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	1	7 хоногт 4 удаа 2 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Компьютер, анхан шатны маягт	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-15:30	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Журнал клуб
15:30-17:30	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт

Тойролт 2. Хүүхэд өсвөр үеийн эрүүл мэнд

- Нярайн шарлалт, нярай үеийн зөвлөгөө, гэрийн үзлэг
- Нярайн физиологийн болон эмгэг шарлалтыг ялгаа, тусламж үйлчилгээг үзүүлэх
- Билиметрээр шарлалт зөв үзэх, дүгнэх, дараагийн шатлалд илгээх
- Хүүхдэд зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгийг эрт илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх, анхан шатанд оношилж, цаг алдалгүй дараагийн шатлалд шилжүүлэх
- Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлэх
- 5 хүртлэх насны хүүхдийг үнэлж ангилах, эмчилгээ тогтоон, хянах
- Хүүхдийн эрүүл өсөлт, хөгжлийг хянах
- Хүүхдийн эрэмбэлэн ангилалт, яаралтай тусламж
- Эрүүл ба өвчтэй хүүхдийн хооллолтын зөвлөгөө
- Дархлаажуулалт, түүний ач холбогдол, дархлаажуулалтын дараах урвал хүндрэл
- Өсвөр үеийнхний сэтгэц нийгмийн байдлыг үнэлэх, менежмент хийх
- Өсвөр үеийн хүчирхийлэл

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв Дүүргийн хүүхдийн болон өсвөр үеийн кабинет, хэвтэн эмчлүүлэх тасаг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	2	2 цаг Өдөр бүр		Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	1	7 хоногт 4 удаа 2 цаг		Компьютер, анхан шатны маягт	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	3-5	1 цаг Өдөр бүр		Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг				Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-15:30	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих				Журнал клуб
15:30-17:30	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах				
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт

Тойролт 3. Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд

- Эрэгтэйчүүдэд зонхилон тохиолдох өвчнүүдийг эрт илрүүлэх, эмчлэх, хүндрэлээс сэргийлэх менежмент
- Эрэгтэйчүүдэд зонхилон тохиолдох хавдрыг эрт илрүүлэх ба дараагийн шатанд шилжүүлэх
- Эрэгтэйчүүдийн бэлгийн замын халдвар, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд
- Эрэгтэйчүүдийн цэвэршилт
- Эрэгтэйчүүдийн бэлгийн сулрал ба үргүйдэл

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сонгодог эмнэлэг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед			

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	3 долоо хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй резидент эмч	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	1	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц (3 долоо хоногт 1 удаа) Бие даалт (3 долоо хоногт 2 удаа)
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Амбулаторийн үзлэг				Журнал клуб
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл				

Тойролт 4. Эх барих, эмэгтэйчүүд судлал

- Жирэмслэхийн өмнөх тусламж үйлчилгээ
- Жирэмсний хяналт (Эрүүл, Өртөмхий)
- Жирэмсэн үеийн тусламж үйлчилгээ
- Жирэмсний эмгэгүүд (Манас таталтын урьдал, манас таталт, ихэс түрүүлэлт)
- Жирэмсэнтэй хавсарсан эмгэг
- Төрөх үеийн тусламж
- Гэр бүл төлөвлөлт, жирэмслэлтээс сэргийлэх аргууд
- Эмэгтэйчүүдийн эрт илрүүлэг
- Цэвэршилтийн үеийн тусламж үйлчилгээ

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Амаржих газар, Дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн нөхөн үржихүйн кабинет	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	1	7 хоногт 4 удаа, 2 цаг		Компьютер, анхан шатны маягт	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Симуляци (дуураймал орчин)	5 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 2 цаг		Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Жич: Сургагч багшийг дагалдан 7 хоногт 1 удаа жижүүр хийх

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэх үүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Амаржих газар, Дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн нөхөн үржихүйн кабинет	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-15:30	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Журнал клуб
15:30-17:30	Төрөх өрөөнд ажиллах	Эмэгтэйчүүдийн тасагт үзлэг хийх	Төрөх өрөөнд ажиллах Симуляци (дуураймал орчин)	Эмэгтэйчүүдийн тасагт үзлэг хийх	
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт

Тойролт 5. Настны эрүүл мэнд

- Нас дагаж биед гарах өөрчлөлтүүд
- Настанд үзүүлэх нийгмийн халамжийн тусламж үйлчилгээ
- Настны эрүүл мэндийн үнэлгээ
- Настанд зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгийн үеийн тусламж үйлчилгээ

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	2	2 цаг Өдөр бүр	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	1	2 цаг Өдөр бүр	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Компьютер, анхан шатны маягт	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг				Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-15:30	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих				Журнал клуб
15:30-17:30	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах				
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт				Гардан үйлдэл Бие даалт

Тойролт 6. Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний менежмент

- Зонхилон тохиолдох амьсгал, зүрх судас, бөөр, шээс дамжуулах зам, хоол боловсруулах, цус дотоод шүүрлийн эмгэгийг эмгэгийн илрүүлэлт, оношилгоо, эмчилгээ, хяналт
- Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний амь тэнссэн үеийн яаралтай тусламж

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	2	7 хоногт 2 удаа, 4 цаг		Үйлчлүүлэгч	
Өвчний түүх, амбулаторийн карт бичих	1	7 хоногт 2 удаа, 4 цаг		Компьютер, анхан шатны маягт	
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Үйлчлүүлэгч	

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг				Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Журнал клуб
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт				

Тойролт 7. Мэс засал

- Мэс заслын зонхилон тохиолдох өвчнүүдийг оношлох, эмчлэх
- Мэс заслын өвчнүүдийн үед анхны тусламж үзүүлэх
- Мэс заслын өмнөх эрүүл мэндийн үнэлгээ
- Мэс заслын багаж хэрэгслийн суурь мэдлэг
- Шархны анхдагч цэгцлэлт
- Хагалгааны дараах өвдөлт намдаалт

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
12:30-13:30	Цайны цаг				Бие даалт (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
13:30-17:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Журнал клуб (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)

Тойролт 8.Осол гэмтэл

- Осол, гэмтлийн үеийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ
- Хугаралтай өвчтөнийг эмнэлэгт хүргэх тусламж (эмнэлэг хүртэлх)
- Хугарал болон мултралын үеийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ
- Гэмтлийн үед өвдөлт намдаах аргууд
- Зонхилон тохиолдох үеийн мултралыг оруулах
- Цус тогтоох аргууд
- Нийгмийн халамжийн тусламж үйлчилгээ

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	3-5	1 цаг Өдөр бүр	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Сургалтын тойрон үзлэг хийх	15 хүртэл	1 цаг 7 хоногт 1 удаа	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	Слайд	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Жич: Сургагч багшийг дагалдан 7 хоногт 1 удаа жижүүр хийх

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Хяналтын тойрон үзлэг хийх	Хүлээн авах тасагт ажиллах	Сургалтын тойрон үзлэг хийх	Хүлээн авах тасагт ажиллах	Бие даалт (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Журнал клуб (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)

Тойролт 9. Яаралтай тусламж

- Яаралтай тусламжийн зонхилон тохиолдох эмгэгүүдийн менежмент
- Насанд хүрэгчдийн амилуулах, лавшруулах суурь тусламж
- Зүрх судасны лавшруулсан суурь тусламж
- Гэмтсэн өвчтнийг ABCDE-ээр үнэлэх
- Химийн бодисын хордлого
- Шокийн зэргийг тогтоох /үнэлэх, яаралтай арга хэмжээ төлөвлөх, хэрэгжүүлэх/
- Орчны нөлөөт өвчин эмгэгүүд (осголт, түлэгдэлт, цахилгаанд нэрвэгдэх, усанд осолдох)

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Дүүргийн эмнэлэг, Монгол Японы эмнэлэг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Симуляци (дуураймал орчин)	5 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 2 цаг	Сургалтын танхим	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Дүүргийн эмнэлэг, Монгол Японы эмнэлэг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Дагалдаж буй эмчийг дагаж 7 хоногт 1 удаа жижүүрт хонох

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	3 долоо хоногт 2 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
12:30-13:30	Цайны цаг				Бие даалт (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
13:30-17:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Журнал клуб (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Журнал клуб (3 долоо хоногт 2 удаа 4 цаг)

Тойролт 10. Сэтгэцийн эрүүл мэнд

- Сэтгэцийн эмгэгтэй өвчтөнийг үзэх, шинжлэх арга зүй
- Сэтгэцийн эмгэгийн үед өрхийн эмчийн зүгээс үзүүлэх тусламж үйлчилгээ
- Сэтгэцийн эмгэгийг эрт илрүүлэх, оношлох, цаг алдалгүй эмчлэх, дараагийн шатанд шилжүүлэх
- Зонхилон тохиолдох сэтгэцийн эмгэгүүдийг илрүүлэх олон улсын стандарт асуумжууд
- СЭМ-ийн тухай хууль эрх зүйн асуудлууд

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	3-5	1 цаг Өдөр бүр	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Сургалтын тойрон үзлэг хийх	15 хүртэл	1 цаг 7 хоногт 1 удаа	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	Слайд	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Жич: Сургагч багшийг дагалдан 7 хоногт 1 удаа жижүүр хийх

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	2 долоо хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт	3 хүртэл	2 долоо хоногт 1 удаа 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	2 долоо хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг				
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-14:30	Хяналтын тойрон үзлэг				Лекц (2 долоо хоногт 1 удаа) Журнал клуб (2 долоо хоногт 1 удаа) Бие даалт (2 долоо хоногт 1 удаа)
14:30-17:30	Тасагт ажиллах				
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл				

Тойролт 11. Мэдрэл судлал

- Мэдрэлийн эмгэгтэй өвчтөнийг үзэх, шинжлэх арга зүй
- Мэдрэлийн эмгэгийн үед өрхийн эмчийн зүгээс үзүүлэх тусламж үйлчилгээ
- Мэдрэлийн эмгэгийг эрт илрүүлэх, оношлож цаг алдалгүй эмчлэх, дараагийн шатанд шилжүүлэх
- Нугас мэдрэлийн эмгэгтэй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг нөхөн сэргээх
- Уналт таталтын хамшинж
- Бага тархины гэмтлийн цочмог хамшинж /тэнцвэргүйдэл, Ромбергийн шинж, нистагм/

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	3 долоо хоногт удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа 8 цаг, 5 дах өдөр 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		3 долоо хоногт 1 удаа 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	3 долоо хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 2

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц (3 долоо хоногт 1 удаа)
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Журнал клуб (3 долоо хоногт 1 удаа) Бие даалт (3 долоо хоногт 1 удаа)

Тойролт 12. Халдварт ба сүрьеэ

- Зонхилон тохиолдох халдварт өвчнүүд, ялган оношлогоо
- Гоц халдварт өвчний сэжиг бүхий буюу өвчний тохиолдол гарсан үед авах халдвар хамгаалал, хөл хорио тогтоох арга хэмжээ
- Ковид-19 халдварын үед хэрэгжиж буй хууль, эрх зүй, холбогдох тушаал зааврууд
- Халдварт өвчний тандалт судалгаа, сэргийлэлт, оношилгоо, эмчилгээ, хяналтын стандарт
- ЭМАШТУ дэх халдвар хамгаалал
- Сүрьеэгийн зонхилон тохиолдох эмнэл зүйн хэлбэрүүд, тэдгээрийн үед өрхийн эмчээс үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Тасгийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Өвчний түүх бичих	1	7 хоногт 2 удаа, 2 цаг		Компьютер	
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	3-5	1 цаг Өдөр бүр		Өвчтөн	
Сургалтын тойрон үзлэг хийх	15 хүртэл	1 цаг 7 хоногт 1 удаа		Слайд	
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Өвчтөн	

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг	Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-14:30	Хяналтын тойрон үзлэг хийх	Хяналтын тойрон үзлэг хийх	Хяналтын тойрон үзлэг хийх	Хяналтын тойрон үзлэг хийх	Журнал клуб
14:30-17:30	Өвчний түүх бичих	Сургалтын тойрон үзлэг хийх	Өвчний түүх бичих	Өвчний түүх бичих	
Тохиромжтой цагт	Бие даалт	Бие даалт	Бие даалт	Бие даалт	Бие даалт

Тойролт 13. Чих хамар хоолой, нүд судлал

- Харах эрхтний шинжилгээний аргууд
- Салст, зовхи, болорын эмгэгийн шалтгаан, эмгэг жам, эмнэлзүй, оношлогоо, эмчилгээний асуудал
- Харах эрхтний гэмтлийн ангилал, оношлогоо, хүндрэл, анхны тусламж, эмчилгээ
- Глауком өвчин, түүний яаралтай тусламж
- Хөгжлийн бэрхшээлийн зэрэглэл тодорхойлох, мэргэжлээс шалтгаалах нүдний эмгэгийн оношлогоо, урьдчилан сэргийлэлт
- Чих, хамар, хоолойн үзлэг хийх арга зүй
- Чих хамар, хоолойн зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгийн үеийн тусламж үйлчилгээ

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Дүүргийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт Удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт Удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг				Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Амбулаторийн үзлэг				Журнал клуб
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт				

Тойролт 14. Арьс, харшил судлал

- Арьсны халдварт, идээт болон вирусын өвчин ба шалтгаан тодорхойгүй өвчнүүдийг оношлох, анхан шатны тусламж үйлчилгээ
- Харшлын өвчнүүдийн үед үзүүлэх яаралтай тусламж
- Харшлын орчин үеийн эмчилгээний зарчим
- Харшлын сорил тавих арга техник
- Харшлаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Эффект эмнэлэг, Арьсны өвчин судлалын үндэсний төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	3-5	1 цаг Өдөр бүр		Өвчтөн	
Сургалтын тойрон үзлэг хийх	15 хүртэл	1 цаг 7 хоногт 1 удаа		Слайд	
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Өвчтөн	

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг				Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-14:30	Хяналтын тойрон үзлэг хийх				Журнал клуб
14:30-17:30	Өвчний түүх бичих	Сургалтын тойрон үзлэг хийх	Өвчний түүх бичих	Өвчний түүх бичих	
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	

Тойролт 15. Сэргээн засах тусламж үйлчилгээ

- Эмчилгээний дасгал хөдөлгөөн, ангилал ач холбогдол, бие махбодид гарах өөрчлөлт
- Хөдөлгөөнгүй байснаас биед гарах өөрчлөлт, шалтгаан, эмчилгээ, урьдчилан сэргийлэлт, нөхөн сэргээх
- Хүзүүгээр өвдөх хам шинжийн шалтгаан, ангилал, эмгэг жам, эмнэл зүй, эмчилгээ, урьдчилан сэргийлэлт, нөхөн сэргээх
- Цус харвалтын дараах хам шинжийн шалтгаан, ангилал, эмгэг жам, эмнэл зүй, эмчилгээ, урьдчилан сэргийлэлт, нөхөн сэргээх
- Нуруугаар өвдөх үеийн хам шинжийн шалтгаан, ангилал эмгэг жам, эмнэл зүй, эмчилгээ, урьдчилан сэргийлэлт, нөхөн сэргээх
- Үе мөчний эмгэгүүдийн хам шинжийн шалтгаан, ангилал, эмгэг жам, эмнэл зүй, эмчилгээ, урьдчилан сэргийлэлт, нөхөн сэргээх

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Монгол Япон эмнэлэг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Физик эмчилгээ, бариа, хөдөлгөөн засал	2	7 хоногт 4 удаа, 2 цаг	Монгол Япон эмнэлэг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	1	7 хоногт 4 удаа, 2 цаг	Монгол Япон эмнэлэг	Компьютер, анхан шатны маягт	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Монгол Япон эмнэлэг	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-12:30	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Амбулаторийн үзлэг	Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-15:30	Физик эмчилгээ, бариа, хөдөлгөөн засал	Физик эмчилгээ, бариа, хөдөлгөөн засал	Физик эмчилгээ, бариа, хөдөлгөөн засал	Физик эмчилгээ, бариа, хөдөлгөөн засал	Журнал клуб
15:30-17:30	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	Өвчний түүх бичих, амбулаторийн карт бичих	
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	

Тойролт 16. Хавдар ба хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ

- Хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ, амьдралын чанарыг дээшлүүлэх
- Таагүй мэдээ хүргэх
- Өвдөлтийн үнэлгээ, ангилал, Өвдөлт намдаах эмчилгээний 5 зарчим
- Нас барах үеийн шинжүүд, нас барах үеийн тусламж үйлчилгээ
- Хөнгөвчлөх эмчилгээний өвчтөнд шаналгаат шинжүүдийг үнэлэх, менежмент хийх

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг	2	7 хоногт 2 удаа, 2 цаг	Хавдар судлалын үндэсний төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч
Тасгийн үзлэг	2	Өдөр бүр 2 цаг		Үйлчлүүлэгч	
Хяналтын тойрон үзлэг хийх	3-5	1 цаг Өдөр бүр		Өвчтөн	
Сургалтын тойрон үзлэг хийх	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа 1 цаг		Слайд	
Өвчний түүх бичих	2	7 хоногт 3 удаа, 2 цаг		Слайд, проектор	
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед		Үйлчлүүлэгч	

Жич: Сургагч багшийг дагалдан 7 хоногт 1 удаа жижүүр хийх

Загвар 2**Танхимын сургалт (Off-the Job Training)**

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 3 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 5 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 2 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3**Үйл ажиллагааны хуваарь**

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-10:30	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг	Тасгийн үзлэг
10:30-12:30	Өвчний түүх бичих	Амбулаторийн үзлэг	Өвчний түүх бичих	Амбулаторийн үзлэг	Өвчний түүх бичих
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-14:30	Хяналтын тойрон үзлэг хийх				
14:30-17:30	Лекц	Сургалтын тойрон үзлэг хийх	Лекц	Журнал клуб	Лекц
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт

Тойролт 17. Гэр бүлийн хүчирхийллийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ

- Жендер, хүйсийн ялгаа
- Хүчирхийллээс үүдэлтэй эрүүл мэндийн сөрөг үр дагаварууд
- Жендерт суурилсан болон гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, хариу арга хэмжээ авах
- Хамтарсан багийн үүрэг, оролцоо

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Тусгайлсан үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Үйлчлүүлэгч	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 2 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл 1 эмчид 2-с илүүгүй	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 2 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Загвар 3

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30-10:30	Тусгайлсан үзлэг	Тусгайлсан үзлэг	Тусгайлсан үзлэг	Тусгайлсан үзлэг	Лекц
10:30-12:30					Журнал клуб
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Бие даалт
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	Гардан үйлдэл	

Тойролт 18. Хөдөлмөрийн чадвар алдалт

- Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний түвшинд хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлэх
- Ажлын байрны осол гэмтлээс сэргийлэх
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн сэтгэлзүйн онцлог
- Хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг тогтоох
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд нийгэм хамт олонд тулгуурласан тусламж үйлчилгээг үзүүлэх
- Нийгмийн халамж үйлчилгээ

Загвар 1

Ажлын байрны сургалт (On-the-Job Training)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Үйлчлүүлэгч/ Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Тусгайлсан үзлэг	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	2	7 хоногт 4 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш
Хөдөлмөрийн чадвар алдалт тогтоох хуралд оролцох	1-2	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш
Гардан үйлдэл хийх	1-2	Тохиолдол байгаа үед	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Өвчтөн	Эмнэл зүйн сургагч багш, бусад эмч

Загвар 2

Танхимын сургалт (Off-the Job Training)

Сургалтын хэлбэр	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэгдэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Лекц	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Слайд	Сургагч багш,
Дадлага	15 хүртэл	7 хоногт 4 удаа, 8 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч
Бие даалт		Тохиромжтой, чөлөөт цаг	Гэртээ, номын сан	Ном, интернет	Өөрөө, хамтран суралцагч
Журнал клуб	15 хүртэл	7 хоногт 1 удаа, 4 цаг	Сургалтын анги, танхим	Дадлага ажлын хэрэглэгдэхүүн	Сургагч багш, хамтран суралцагч

Үйл ажиллагааны хуваарь

Цаг	Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
8:30--12:30	Тусгайлсан үзлэг	Тусгайлсан үзлэг	Тусгайлсан үзлэг	Тусгайлсан үзлэг	Лекц
12:30-13:30	Цайны цаг				
13:30-17:30	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Хөдөлмөрийн чадвар алдалт тогтоох хуралд оролцох	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Гэрийн эргэлт, яаралтай дуудлагад явах	Журнал клуб
Тохиромжтой цагт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	Гардан үйлдэл Бие даалт	

ДОЛОО. СУРГАЛТЫН ҮНЭЛГЭЭ, ЭРГЭН ЗӨВЛӨГӨӨ

7.1. Суралцагч ба хариуцагч

Сургалтын хугацаанд суралцагч тойролт бүрт хэрхэн ахин дэвшиж байгаа, хэрхэн сайжруулах боломжтой талаар эргэн зөвлөгөө өгөх, суралцагчийн хувийн төлөвлөгөөний (career plan) талаар зөвлөлдөх, тэднийг хариуцан ажиллах хүн (mentor) цаашид “хариуцагч” гэх)-ийг оноож хуваарилна. Суралцагч нь сургалт эхлэх үед хариуцагчтай уулзах ба цаашид 2-3 сард 1 удаа уулзаж ярилцан, үнэлгээтэйгээ танилцан эргэн зөвлөгөө авна.

7.2. Суралцагч ба эмнэлзүйн сургагч багш

Суралцагчийн тойролт бүрт сургалт удирдах эмнэл зүйн сургагч багшийг оноож хуваарилна:

- Суралцагч бүр нь тухайн тойролт эхлэхээс өмнө сургагч багштай уулзаж, тойролтын хугацаанд тавьсан зорилтоо ярилцана.
- Суралцагч нь тойролын явцад тавьсан зорилтондоо хүрэхийн тулд дутагдаж байгаа зүйл, түүний нөхөхөд хэрэгцээтэй байгаа зүйлийн тухай сургагч багштай ярилцана.
- Суралцагч нь тухайн тойролт дуусахад сургагч багштай ярилцлага хийж, сургалттай холбоотой асуудлаар заавар, зөвлөгөө авна.

7.3. Үнэлгээний арга

7.3.1. Төгсөлтийн шалгалт

Төгсөлтийн шалгалтанд амжилттай тэнцсэн суралцагчдад “Өрхийн анагаах ухаан судлал” үндсэн мэргэшлийн эмчийн үнэмлэх олгоно.

7.3.2. Сорилын шалгалтын үнэлгээ

Тойролт бүрд үзсэн онолын мэдлэгийг сорилоор шалгаж үнэлнэ. Сорил нь ганц зөв хариулттай, олон зөв хариулттай, харилцан хамаарлын, шалтгаан хамаарлын гэсэн 4 хэлбэртэй байна. Сорилын шалгалт авах багшийг сургалтын албанаас томилно. Үнэлгээний дүнг суралцагч эмч болон хариуцагчид танилцуулж, үнэлгээнд үндэслэн хариуцагч суралцагчид зөвлөгөө өгнө.

7.3.3. Ажлын байранд суурилсан үнэлгээ (Workplace-based Assessment)

360 хэмийн үнэлгээ (Workplace-Assessment):

Суралцагчийн мэргэжлийн байх (professionalism), зохион байгуулагч, манлайлагч (leader) байх зэргийг үнэлэхэд хэрэглэнэ. Сургалтын дунд үе болон төгсөх үед хийнэ. Тойролтыг удирдсан эмнэл зүйн сургагч багш, тухайн тасаг, нэгжийн хамтран ажилласан эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн зэрэг нийт 3 хүн тус тусдаа үнэлнэ. Үнэлгээ хийх хүнийг сургалтын албанаас сонгоно. Үнэлгээний дүнг суралцагч болон хариуцагчид танилцуулж, үнэлгээнд үндэслэсэн эргэн зөвлөгөөг хариуцагчаас суралцагчид өгнө.

Mini-CEX/Эмнэл зүйн дасгал үнэлгээ (Mini-Clinical Evaluation Exercise) :

Зайлшгүй таньж мэдэх 104 шинж тэмдгээс тойролт бүрт 5-аас доошгүй шинж тэмдгийг тус бүр 3-аас доошгүй удаа, нийт 15-аас доошгүй удаа үнэлгээ хийнэ. Өөр тойролтонд ижил шинж тэмдгээр үнэлгээ хийсэн ч болно. (Жишээ нь: Дотрын тойролтод халуурах шинж тэмдгийг оролцуулан 5 шинж тэмдгээр үнэлгээ хийсэн бол хүүхдийн тойролтод ч халуурах шинж тэмдгийг оролцуулан 5 шинж тэмдгээр үнэлгээ хийж болно).

Тойролтын хуваарийн дагуу тасаг, амбулатори, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүд, лавлагаа шатны эмнэлгүүдэд хийсэн тойролт бүрийн явцад өдөр бүр үнэлгээний хуудсаас тохирохыг хийх ба тойролтын төгсгөлд сургагч багшид шалгуулна.

Үнэлгээ хийх эмчийг эмнэл зүйн сургагч багш эсвэл тухайн тасаг, нэгжийн туршлагатай эмч нараас суралцагч эмч өөрөө сонгох ба тухайн сонгосон эмч шууд ажиглаж, үнэлгээ хийсний дараа үр дүнг суралцагч эмчид танилцуулж, цаашид хэрхэн сайжруулах зөвлөгөө заавал өгнө.

Гардан үйлдлийн ур чадварын шууд ажиглалт/DOPS (Direct Observation of Procedural Skills):

Зайлшгүй сурах 100 гардан үйлдлээс 90-ээс доошгүйг хийж чаддаг болсныг эмнэл зүйн сургагч багш нотолж, баталгаа өгөх хүртэл давтан үнэлгээ хийнэ.

Үнэлгээ хийх эмчийг эмнэл зүйн сургагч багш эсвэл тухайн тасаг, нэгжийн туршлагатай эмч нараас суралцагч эмч өөрөө сонгох ба тухайн сонгосон эмч шууд ажиглаж, үнэлгээ хийсний дараа үр дүнг суралцагч эмчид танилцуулж, цаашид хэрхэн сайжруулах зөвлөгөө заавал өгнө.

Портфолио үнэлгээ (Portfolio Assessment):

Суралцагч эмч нь сургалтын хугацаанд суралцсан лекц, эмнэлгийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний сургалтын үеэр эрүүл мэндийн сургалт, сурталчилгаа хийсэн материал зэрэг сургалттай холбоотой бусад бичиг баримтыг үр дүн болгож хадгална.

7.4. Үнэлгээний дүнг хянах:

- Сорилын үнэлгээний дүнг суралцагчид танилцуулж, хадгална.
- 360 хэмийн үнэлгээний дүнг сургалтын алба хяналт тавьж хадгална. Үнэлгээний дүнг хариуцагч болон суралцагчид танилцуулах ба бусадтай хуваалцахгүй байхыг анхаарна.
- Mini-CEX болон DOPS үнэлгээний дүнг суралцагч эмч өөрөө хадгална.
- Портфолиод үнэлгээ болон сургагч багштай зөвлөлдсөн асуудал, өгсөн зөвлөгөөг г бичиж тэмдэглэн хадгална.
- Сургалтын алба үнэлгээний дүнг сургалтын хяналтын зөвлөлд танилцуулах ба сургалтыг төгсгөх үед суралцагчид хариуцагчаас эргэн зөвлөгөө өгнө.

7.5. Сургалтыг төгсгөхийг шийдвэрлэх

Тойролт бүрт хийгдсэн Mini-CEX болон DOPS үнэлгээний дүнг нэгтгэсний үндсэн дээр суралцагч эмчийг тухайн тойролтыг төгсгөх эсэх шийдвэрийг сургалтын хяналтын зөвлөл гаргана. Сургалтын хяналтын зөвлөл нь тойролт бүрт хийгдсэн Mini-CEX болон DOPS үнэлгээний дүн, 360 хэмийн үнэлгээний нэгдсэн дүн, суралцагчийн сургалтын ирц, зайлшгүй таньж мэдэж суралцах шинж тэмдэг, өвчний тохиолдол, гардан үйлдлийн тоог харгалзан сургалтын төгсөлтийн эцсийн шийдвэрийг гаргана. Шийдвэр гаргах шалгуур нь:

- Зайлшгүй сургалтад оролцсон байх өдрийн тоо буюу сургалтын ирц: Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан цалинтай амралтын өдрийн тоо, хүндэтгэх шалтгаантай авах амралтын өдрийн тоог оруулаад сургалтын хугацаанд авах амралтын өдрийн тоог сургалтын тойролт тус бүрийн нийт өдрийн 20%-аас хэтрүүлэхгүй байна. Сургалтын ирц хангалтгүй бол тухайн тасарсан сургалтын өдөр, агуулгыг нөхүүлнэ.
- Зайлшгүй таньж мэдэх шаардлагатай 104 шинж тэмдгээс 2 жилийн турш 95-аас доошгүйг оношилж, эмчлэн туршлага хуримтлуулсан байна.
- Нийт 18 тойролт бүрт заагдсан өвчний бүх тохиолдлыг тус бүр 20-иос доошгүй удаа үзэж, туршлага хуримтлуулсан байна.
- Нийт 18 тойролт бүрт заагдсан зайлшгүй суралцах 100 гардан үйлдлээс 2 жилийн турш 90-ээс доошгүйг хийж гүйцэтгэн, туршлага хуримтлуулсан байна.

Тойролт бүрийн төгсгөлд эсвэл 2 жилийн сургалтын эцэст суралцагчийг төгсгөх боломжгүй гэсэн шийдвэр гарсан тохиолдолд шалтгаан, цаашид сургалтыг хэрхэн төгсгөх талаарх шийдвэр, зөвлөмжийг сургалтын алба болон хариуцагчаас тухайн суралцагч эмчид тайлбарлаж өгнө.

НАЙМ. ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖҮҮЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

8.1. Сургалтын хяналтын зөвлөл

- Хяналтын зөвлөл нь сургалтын албаны мэргэжилтэн, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний байгууллагын дэд дарга, тухайн тойролтын сургалт хариуцагч, эмнэлгийн захиргааны алба, суралцагч эмчийн төлөөллөөс тус тус бүрдэнэ. Сургалтын хяналтын зөвлөл нь сургалт эрхлэгч байгууллагын даргын шууд удирдлага доор ажиллана.
- Сургалтын хяналтын зөвлөл нь улиралд нэг удаа хуралдана.
- Сургалтын хяналтын зөвлөл нь суралцагчийн сургалт, тулгарсан асуудалтай танилцах, суралцагчтай холбоотой бүх асуудлыг ярилцаж, шийдвэрлэх арга замыг тодорхойлно.
- Сургалтын хяналтын зөвлөлийн гишүүд сургалтыг илүү сайжруулахын тулд өөрийн мэдлэг боловсролоо дээшлүүлэхийг зорьж ажиллана.

8.2. Хөтөлбөрийн хяналт

- Сургалтын алба хөтөлбөрт улиралд нэг удаа хяналт тавина.
- Энэхүү хөтөлбөрийг 5 жил тутамд үнэлнэ.
- Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай сургалтын төлөвлөгөө гаргах, эмнэл зүйн сургагч багшид чиглэсэн сургалт (*Faculty development*), суралцагчийн сургалтын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, шаардагдах санхүүжилтийг төсөвт тусгах зэргийг сургалтын алба хариуцна.
- Хөтөлбөрт нэмэлт, өөрчлөлт хийх шаардлагатай тохиолдолд сургалтын хяналтын зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн, өөрчлөлт оруулна. Энэ тухай Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвд албан бичгээр ажлын 10 хоногт багтаан мэдэгдэнэ.

8.3. Сургалтын танилцуулга (*Orientation*)

Сургалт эхлэхийн өмнө тойролт бүрийн сургалтын төлөвлөгөө (*Training plan*) болон хөтөлбөрийн (*curriculum*) агуулгын уялдааг тодорхой ойлгох, сургалт эрхлэх байгууллага (эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв), түүний үйл ажиллагаа, эмчилгээ, оношилгооны аюулгүй байдал, халдвар хамгаалал, ёс зүйн тухай суралцагчид ойлголт өгөх зорилго бүхий танилцуулга хичээлийг зохион байгуулна.

АШИГЛАХ НОМ ЗҮЙ

Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн менежмент, бүтэц зохион байгуулалт

1. ЭМС-ын 1993 оны А/180 тоот тушаал
2. ӨЭМТ-ийн бүтэц үйл ажиллагааны стандарт MNS5292:2017
3. Эмчилгээ, оношлогооны түгээмэл үйлдлийн стандарт MNS:4621:2008
4. “Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн дүрмийг шинэчлэн батлах тухай” ЭМС-ын 2017 оны 01 дүгээр сарын 04-ний өдрийн А/04 дүгээр тушаал
5. “Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн гүйцэтгэлийн гэрээний загвар батлах тухай” ЭМС-ын 2017 оны 01 дүгээр сарын 04-ний өдрийн А/05 дугаар тушаал
6. “Өрхийн эрүүл мэндийн төвд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний жагсаалтыг шинэчлэн батлах тухай” ЭМС-ын 2017 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн А/129 дүгээр тушаал
7. “Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс нэг хүртэлх насны хүүхдэд үзүүлэх гэрийн эргэлтийн журам” ЭМС-ын 2015 оны А/546 тоот тушаал

Хүүхэд өсвөр үеийн эрүүл мэнд

1. “Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс нэг хүртэлх насны хүүхдэд үзүүлэх гэрийн эргэлтийн журам” ЭМС-ын 2015 оны А/546 тоот тушаал
2. Нялх балчир хүүхдийг хооллох заавар. ЭМС-ын 2018 оны А/481 тоот тушаал
3. Нярайд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний заавар ЭМС-ын 2018 оны А/545 тоот тушаал
4. Хүүхдэд үзүүлэх яаралтай тусламжийн эмнэл зүйн заавар, ЭМС-ын 2018 оны А/489 тоот тушаал
5. Nelson Textbook of Pediatrics. 20th Edition.
6. Хүүхдийн өвчин сурах бичиг, Д.Малчинхүү, 2016
7. ХӨЦМ-ийн сургалтын 7 сурах бичиг, УБ, 2019
8. Өсвөр үеийн эрүүл мэнд, хөгжлийн асуудлаар чиг баримжаа олгох хөтөлбөр, ДЭМБ, 2004
9. Өрх, сумын түвшинд үзүүлэх эрүүл мэндийн нэн шаардлагатай анхан шатны тусламж, үйлчилгээ. Модул 1: Эх, хүүхдийн эрүүл мэнд. Улаанбаатар, 2019 он
10. Өсвөр үеийн эрүүл мэнд, эрүүл амьдрах ухаан Англи хэлнээс орчуулсан/. УБ., 2004
11. Өсвөр үеийн эрүүл мэнд, ээлтэй тусламж, АШУҮИС, НҮБ-ын хүн амын сан, 2016
12. Gold et al. “Motivational Interviewing Strategies to Facilitate Adolescent Behavior Change.” Adolescent Health Update Vol. 20, No. 1 October 2007. <http://pubs.niaaa.nih.gov/publications/Practitioner/YouthGuide/AAPAdolescentHealthUpdateBMI.pdf>
13. Rosen, D, Goldenring J. “Getting into Adolescent Heads: An Essential Update.” Modern Medicine. <http://contemporarypediatrics.modernmedicine.com/contemporary-pediatrics/news/clinical/pediatrics/getting-adolescent-heads-essential-update>

14. Abbot Nutrition Health Institute - Motivational Interviewing (MI) video series. <http://anhi.org/physician>
15. Harm reduction: An approach to reducing risky health behaviors in adolescents. Paediatr Child Health 2008;13(1):53-60.

Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд

1. “Эрүүл мэнд, спортын сайдын 2015 оны 293 тоот тушаал “Эрэгтэйчүүд, хөвгүүдийн кабинет, бүтэц, үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага батлах тухай”
2. А. Авирмэд, Хүүхдийн яаралтай мэс засал. Улаанбаатар 2001 он
3. Г. Баяраа, С. Эрдэнэ “Ерөнхий мэс заслын дадлагын сурах” 2007 он
4. Өрхийн анагаах ухаан. Б. Оргил. 2009 он
5. “Бөөр, шээсний замын эрхтний анхан шатны эмнэл зүйн удирдамж” 2012 он
6. С.Эрдэнэ, Ш.Сүхбаатар, Н.Даваацэрэн “Ерөнхий мэс заслын үндсүүд” 2015 он
7. Д.Нямсүрэн “Андрологийн тусламж үйлчилгээний гарын авлага” 2015 он
8. Л.Насанцэнгэл, Д.Шийрэвнямба нар “Эрэгтэйчүүдийн бэлгийн хөгжил” Эмч нарт зориулсан гарын авлага. 2016
9. Ж.Хорлоо. “Урологийн сурах бичиг” 2017
10. “Oxford handbook of urology” 4th edition 2019

Эх барих, эмэгтэйчүүд судлал

1. Б.Жав, Х.Алтайсайхан “Жирэмсэн ба дотоод шүүрлийн эмгэг” 2009
2. Жирэмсэн эхийн хооллолт, ураг аминдэмийн шүтэлцээ 2009 он
3. “Ургийн зүрхний бичлэгийн үнэлгээ” Т.Эрхэмбаатар, Ж.Энхтуяа, Б.Цэдмаа 2011 он
4. Эх барих, эмэгтэйчүүд судлалын тулгамдсан зарим эмгэгийн оношлогоо эмчилгээний алгоритм 2011 он
5. Пренатал үеийн илрүүлэг, оношлогоо, ургийн зарим эмгэг 2012 он
6. “Эх барихын ноцтой хүндрэлийн эрчимт эмчилгээ” С.Амармандах 2013 он
7. Эх барихын их цус алдалтын сэлбэх эмчилгээ / Эмнэлгийн тусламжийн технологи/ 2015 он
8. “Эх барих” Т.Эрхэмбаатар 2015 он
9. Жирэмсэн үеийн хавсарсан эмгэг / Эмнэлзүйн гарын авлага 2016 он
10. Эмэгтэйчүүдийн эс судлал, гарын авлага, АШУҮИС, 2017
11. Т.Эрхэмбаатар, Б.Цэрэндаш “Жирэмсэн үеийн эрхтэн тогтолцооны өвчин” 2017
12. Эх барих эмэгтэйчүүд судлалын гарын авлага, Clark.T.Johnson, 2018
13. Эмэгтэйчүүд судлал, Б.Жав, Ж.Лхагвасүрэн, 2018
14. “Эмэгтэйчүүдийн яаралтай тусламж” Г.Мэндсайхан, Д.Мөнхцэцэг 2018 он
15. “Эмэгтэйчүүд судлалын хэт авиан оношзүй” Г.Мэндсайхан, Т.Эрхэмбаатар

Настны эрүүл мэнд

1. ЭМЯ “Ахмад настны эрүүл мэнд” сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага УБ., 2004
2. Ц.Цэрэгмаа, Ж.Мөнхцэцэг “Геронтологи, гериатрын үндэс” УБ., 2005
3. Настны чиглэлээр боловсруулсан эмнэл зүйн удирдамжийн эмхтгэл 2012 он

4. Амбулаторийн Дотрын анагаах ухааны Вашингтон гарын авлага. 2 дах хэвлэл
5. Д.Одонтуяа “Өрхийн эмчийн үйл ажиллагааны менежмент ба зөвлөмжүүд” 2016
6. ЭМЯ, ДЭМБ, АШУҮИС “Өрх сумын түвшинд үзүүлэх эрүүл мэндийн нэн шаардлагатай анхан шатны тусламж үйлчилгээ” 2019

Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний менежмент

Уушигны эмгэг судлалаар:

1. Д.Гончигсүрэн “Радиологи оношлогоо”, 2006
2. Baum’s textbook of Respiratory diseases, 2007
3. Б.Гомбосүрэн “Дотор өвчний онош зүй” 2009
4. Д.Ичинноров, М.Оюунчимэг “Амьсгалын эрхтний өвчин, эмгэгүүд”, 2009
5. Harrison’s principles of internal medicine 19th edition., 2015
6. Б.Гомбосүрэн “Амьсгалын эрхтний эмгэг судлал” 2015
7. Ичинноров Д, Оюунчимэг М, Бадамсэд Ц, Сувд Б, Мөнх-Эрдэнэ Д. “Уушгины завсрын эдийн эмгэгийн оношилгоо, менежмент” эмнэлзүйн удирдамж. 2019
8. Ичинноров Д, Оюунчимэг М, Бадамсэд Ц, Сувд Б, Мөнх-Эрдэнэ Д. “Уушгины завсрын эдийн шалтгаан тодорхой бус хатгааг оношлох, эмчлэх удирдамж” 2019
9. Насанд хүрэгсдийн уушгины хатгалгааг оношлох эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх заавар, 2019
10. УАБӨ-ийг оношлох эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх товч удирдамж, 2019
11. Астмын оношлогоо, эмчилгээний товч удирдамж, 2019

Зүрхний эмгэг судлаар:

1. Н.Ариунцэцэг “Зүрхний цахилгаан бичлэг” 2008 он
2. “Зүрхний ишеми өвчний оншлогоо, эмчилгээ” стандарт MNS5838:2008
3. Д.Зулгэрэл, Ө.Цолмон, Н. Баясгалан, Б. Бурмаа “Зүрх судас судлал” 2010 он
4. ЭМЯ, ДЭМБ, Монголын мянганы сорилтын сан “Зүрхний цочмог шигдээс эмнэл зүйн удирдамж” 2013 он
5. Ц.Жаргалсайхан, Л.Эрдэнэхүү, Ө.Цолмон, Л.Галцог, Т.Байгалмаа, О.Лхагвасүрэн “Зүрхний цочмог шигдээсийн менежмент” 2015 он
6. “Артерийн гипертензийн эмнэл зүйн заавар” 2018 он
7. Дислипидемийн оношлогоо, эмчилгээний заавар, ЭМС-ын 2018 оны А/337 тоот тушаал
8. Зүрхний архаг дутагдлын оношлогоо эмчилгээний заавар, ЭМС-ын 2018 оны А/442 тоот тушаал
9. “Зүрхний шигдээсийн эмнэл зүйн заавар” ЭМС-ын 2019 оны А/587 тоот тушаал
10. Braunwald’s Heart: Textbook of Cardiovascular Medicine. 11th edition. 2018
11. <http://cfarnutrition.tufts.edu/research-cardiovascular-disease.htm>
12. <https://www.researchgate.net/figure/SCORE-chart-10-year-risk-of-fatal-cardiovascular-disease-in-populations-of-countries-at-fig1-304574403>
13. <https://www.escardio.org/Guidelines/Clinical-Practice-Guidelines/CVD-Prevention-in-clinical-practice-European-Guidelines-on>

Бөөр шээс дамжуулах замын эмгэг судлалаар:

1. Дотор эрхтний эмгэг судлалын сурах бичиг 2005
2. Бөөр судлал, Х. Гэлэгжамц бусад 2006
3. “Бөөр, шээсний замын эрхтний анхан шатны эмнэл зүйн удирдамж” 2012 он
4. Harrison’s principles of internal medicine 19th edition., 2015
5. Амбулаторийн Дотрын анагаах ухааны Вашингтон гарын авлага. 2 дах хэвлэл
6. “Oxford handbook of urology” 4th edition 2019

Хоол боловсруулах замын эмгэг судлаар:

1. “Дотор эрхтний эмгэг судлалын сурах бичиг” Ерөнхий редактор А. Өлзийхутаг 2005 он
2. “Өрхийн эмчийн тусламж үйлчилгээний гарын авлага”
3. Б. Оюунцэцэг “Дотрын өвчний онош зүйн гарын авлага” 2009 он
4. Н.Бира нар “Хоол боловсруулах эрхтний эмгэг” 2005 он
5. Хоол боловсруулах эрхтний анхан шатны эмнэл зүйн удирдамж, 2012
6. Ходоод гэдэс нойр булчирхайн оношлогоо, эмчилгээний эмнэл зүйн удирдамж
7. Harrison’s principles of internal medicine 19th edition., 2015
8. Х.Оюунцэцэг, Д.Даваадорж нар “Ходоодны ургацаг болон Ходоодны эрт үеийн хавдарын салст хуулах эмчилгээний удирдамж” 2019
9. Х.Оюунцэцэг, Д.Даваадорж нар “Бүдүүн гэдэсний ургацаг болон бүдүүн гэдэсний эрт үеийн хавдарын салст хуулах эмчилгээний удирдамж” 2019
10. Х.Оюунцэцэг, Д.Даваадорж нар “Үүдэн тогтолцооны даралт ихсэх хам шинжийн оношлогоо эмчилгээний удирдамж” 2019
11. Х.Оюунцэцэг, Д.Даваадорж нар “Хэвлийн хөндийд шингэн хурах хам шинжийн оношлогоо эмчилгээний удирдамж”
12. Х.Оюунцэцэг, Д.Даваадорж нар “Хоол боловсруулах дээд замын цус алдалтын оношилгоо, эмчилгээний удирдамж”. 2019

Цус, дотоод шүүрлийн эмгэг судлалаар:

1. Д.Нэргүй, С.Мядагсүрэн “Цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээ” 2006
2. Д.Улаанхүү, Т.Алимаа “Авулгүй цус сэлбэлтийн гарын авлага” 2006
3. “Эмнэл зүйн Оксфордын гарын авлага” 2007
4. Б.Жав, Х.Алтайсайхан “Жирэмсэн ба дотоод шүүрлийн эмгэг” 2009
5. “Чихрийн шижин хэв шинж 2” эмнэл зүйн удирдамж 2011
6. Ж.Сувд нар “Дотоод шүүрэл судлал” сурах бичиг 2015
7. Ц.Одгэрэл нар “Цусны эмгэг судлал” УБ., 2017
8. Дотоод шүүрлийн зонхилон тохиолдох эмгэгүүдийн оношлогоо, эмчилгээний алгоритм, 60 хуудас. 2019
9. Ж.Энхтуяа нар. Хоол зүй, шим судлал. Улаанбаатар хот, 2019
10. “Шим тэжээл судлал” оюутны хөтөч, багшийн гарын авлага, 2019 он
11. “Өрх сумын түвшинд үзүүлэх эрүүл мэндийн нэн шаардлагатай анхан шатны тусламж үйлчилгээ” 2019, тав дах хэвлэл

Мэс засал

1. Н.Баасанжав “Ерөнхий ба тусгай мэс заслын өвчин” УБ., 2005
2. Ж.Хайрулла, Ч.Пунцаг “Мэс заслын өвчнүүдийн нэгдсэн сурах” 2009

3. Я.Бухаа “Ерөнхий мэс засал” 2010
4. Ч.Пунцаг “Мэс заслын өвчнүүдийн нэгдсэн сурах” 2010
5. С.Эрдэнэ, Ш.Сүхбаатар нар “Ерөнхий мэс заслын үндсүүд” 2015

Осол гэмтэл

1. “Гэмтлийн суурь тусламж”
2. Ж.Отгонтөгс “Гавал тархины гэмтэл” 2010
3. Л.Наранбат “Гэмтлийн өвчний оношийн лавлах өвчний олон улсын 10-р ангиллын дагуу 3 хэлхээстэй” УБ., 2014
4. А.Эдэнэбилэг, А.Батсүх нар “Гэмтэл согог судлал” 2015
5. С.Шагдарсүрэн “Гэмтэл согог судлал” 1, 2-р боть 2015
6. ЭМЯ “Осол гэмтлээс сэргийлэх үндэсний хөтөлбөр”
7. “Adam’s outline of orthopaedics” 14th edition
8. John Bailitz “Emergent management of trauma” 3rd edition, 2011

Яаралтай тусламж

1. Лури Лонморе, Ян Б. Вилкинсон “Эмнэлзүйн анагаах ухааны оксфордын гарын авлага”
2. Earle W. Wilkins, JR, Emergency Medicine
3. Г.Лхагважав “Эмнэлгийн яаралтай тусламж” 2009
4. ЯТСАЗТөвийн эмч нар “Яаралтай тусламж” 2010
5. Л.Ганболд “Мэдээгүйжүүлэг, эрчимт эмчилгээний модульд суурилсан сургалт” 2010
6. Дэвид Ц.Спрингс, Жон Б.Чэмбэрс. Эмнэлгийн яаралтай тусламж: Цочмог өвчин, хам шинжүүдийн эмчилгээний гарын авлага, 4 дэх хэвлэл, 2013
7. Г.Лхагважав “Эрчимт эмчилгээний үндэс” 2015
8. David Prescod, Amana Baric. (орч Л.Ганболд) “Нэн яаралтай тусламж” сургалтын гарын авлага, 2016

Сэтгэцийн эрүүл мэнд

1. Монгол Улсын Хууль. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тухай
2. Н.Орёл “Сэтгэц нөлөөт эмийн эмчилгээ” 2007
3. Л.Эрдэнэбаяр “Донтох эмгэг судлал” 2008
4. Монгол Улсын Эрүүл Мэндийн сайдын тушаал. Зонхилон тохиолдох сэтгэцийн эмгэгийн лавлагаа тусламжийн удирдамж батлах тухай. 2008, №-76
5. С.Бямбасүрэн “Сэтгэцийн эмгэг судлал” 2013
6. Б.Батсайхан, М.Дэлгэржав “Сэтгэц судлалын үндэс” 2013

Мэдрэл судлал

1. Хүн амыг чийрэгжүүлэх дасгал хөдөлгөөний жоруудын тайлбар /ЭМНХЯ/
2. Г.Цагаанхүү “Мэдрэлийн өвчний онош зүй” 2002
3. Г.Цагаанхүү “Мэдрэл судлал” сурах бичиг 2011
4. “Мэдрэлийн эмгэгийн анхан шатны тусламжийн удирдамж” 2012
5. Г.Цагаанхүү, Ц.Дэлгэрмаа “Эмнэл зүйн мэдрэл судлал” 2019
6. Г.Цагаанхүү, Ц.Дэлгэрмаа “Мэдрэл судлалын нэр томъёоны тайлбар лавлагаа” 2019
7. The textbook of Family Medicine, Ian R. McWhinney, Tomas Freeman, 2009

Халдварт ба сүрьеэ

1. Ц.Оюунчимэг, Т.Дэлгэр “Халдварт өвчин” 2012 он
2. “Халдварт өвчний хяналтын лавлах 18 дах хэвлэлийн орчуулга”. Редактор Дэйвид Л.Хейманн. 2015 он
3. Г.Цогт “Сүрьеэ судлал” 2018 он
4. “Халдварт өвчин” сурах бичиг 2019
5. ЭМС-ын 2019 оны А/536 тоот тушаал “Дүрэм жагсаалт батлах тухай”
6. ЭМС-ын 2019 оны А/537 тоот тушаал “ Заавар батлах тухай”
7. ЭМС-ын 2019 оны А/539 тоот тушаал “Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдварыг тандах заавар батлах тухай”
8. ЭМС-ын 2017 А/505 тоот тушаал “Эрүүл мэндийн багууллагын аюултай хог хаягдлыг боловсруулах төвлөрсөн байгууламжид тавигдах шаардлага ”

Чих хамар хоолой, нүд судлал

1. П.Сүнжидмаа, Б.Нарантуяа “Сонсгол тэнцвэр судлалын үндэс”
2. Ё.Намжилмаа. Ред. А.Өлзийбаяр. “Хамар, хоолой, чихний мэс засал” 2010 он
3. Б.Эрдэнэчулуун, П.Ганчимэг, Э.Жаргалхүү “Чих хамар холгой судлал” 2011 он
4. Э.Санжаа “Нүд судлал” 2-р хэвлэл. 2011 он
5. “Чих хамар хоолой судлал” Дадлагын ном. 2013 он
6. David Goldenberg, Bradley J, Goldstein “Handbook of Otolaryngology” 2nd edition
7. Д.Уранчимэг. “Нүдэнд үзүүлэх анхан шатны тусламж”, 2007 он
8. А.Буяндэлгэр, Ч.Чимгээ, Б.Батчимэг, нар. “Нүдний өвчний оношлогоо эмчилгээ” эмч нарт зориулсан гарын авлага, 2008 он
9. Ч.Эрдэнэбат, Т.Булган. “Хараа хурц сэтгэл тэнүүн хараа шалгах гарын авлага”, 2009 он
10. Р.Нямаа, Т.Булган. “Нүдний өвчний сурах бичиг” 2-р хэвлэл, 2010 он
11. “Нүдний эмгэгийн анхан шатны тусламжийн эмнэл зүйн удирдамж” 2012 он
12. М.Алтанхүү, Ч.Цэнгэлмаа. “Хүүхдийн нүд судлал ба хялар” 2015 он
13. Нүд судлалын олон улсын зөвлөлөөс гаргасан “Глаукомын тусламж үйлчилгээний удирдамж” 2015 он
14. American Academy of Ophthalmology “Orbit, eyelids and lacrimal system” Section 7
15. Нүд судлалын олон улсын зөвлөлөөс гаргасан “Чихрийн шижингийн үеийн нүдний тусламж үйлчилгээний удирдамж” 2017 он
16. Ричард А.Харпер, Ричард Ц.Аллен, хөрвүүлсэн MD, Д.Уранчимэг, “Нүд судлалын үндэс” 10 дах хэвлэл. 2018

Арьс, харшил судлал

1. Б.Хандсүрэн “Арьсны өвчин” 2010 он
2. Я.Энхтөр, Ц.Уранчимэг, Ш.Намжилмаа “Вудын лампыг арьс судлалын практикт хэрэглэх нь” гарын авлага 2007 он
3. Ц.Сарангуа, А.Гүрбадам, Б.Хандармаа, Б.Хандсүрэн “Арьсны демодекс хачиг” гарын авлага 2008 он
4. “Rook’s Textbook of Dermatology” 9th edition 2016
5. Thomas P. Habif “Clinical Dermatology” A colour guide to diagnosis and therapy. 6th edition.
6. “Harper’s Textbook of Pediatric Dermatology” 4th edition. Vol 1,2

7. Т.Зэвгээ нар “Хүний эмгэг физиологи” 2016
8. Ц.Лхагвасүрэн нар “Хүний эмгэг үйл судлал” 2016
9. С.Мөнхбаярлах “Харшил судлал” 2019

Сэргээн засах тусламж үйлчилгээ

1. Б.Балжинням “Сэргээн засах судлал” 2015 он
2. Хамт олонд түшиглэн сэргээн засах хандлагын удирдамж Айфо, СЗСҮТ, Дэлхийн зөн, ДЭМБ 2010 он
3. Хамт олонд түшиглэн сэргээн засах сургалтын цөм хөтөлбөр 2018 он
4. Community based rehabilitation CBR Guidelines 2010
5. Walter R.Frontera, Julie K.Silver, Thomas D,Rizzo.Jr “Essentials of Physical medicine and rehabilitation. 3rd edition. 2015

Хавдар ба хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ

1. Д. Одонтуяа ба бусад “Хөнгөвчлөх анагаах ухаан” УБ, 2005
2. Д. Одонтуяа “Хүнд өвчтөн асарч буй хүнд зориулсан гарын авлага” УБ., 2007
3. Б. Оргил “Өрхийн анагаах ухаан” УБ., 2009
4. Д. Одонтуяа “Сайн дурын туслагч нарт зориулсан гарын авлага” УБ., 2009
5. “Хөнгөвчлөх эмчилгээ: Өвдөлт намдаах эмчилгээний удирдамж” Эмнэлзүйн удирдамж 6. (Монголын мянганы сорилын сан, ЭМЯ) 2012 он
6. Т.Мөнхбат, Д.Одонтуяа “Эмийн бус хөнгөвчлөх эмчилгээ” 2014 он
7. “Орчин үеийн хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ” Б. Оргил, Д. Одонтуяа, УБ, 2016 он
8. “Өрхийн эмчийн менежмент ба зөвлөмжүүд” Д. Одонтуяа, 2016 он
9. ЭМСС-ын 2015 оны 329 тоот тушаал “Хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээний журам, заавар”
10. Мансууруулах, сэтгэц нөлөөт эмийн жор бичих хууль эрх зүйн баримтууд.
11. MacLeod, Roderick Duncan “Textbook of Palliative care” 2019
12. Oxford handbook of Palliative care

Гэр бүлийн хүчирхийллийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ

1. “Гэр бүлийн хүчирхийлэл” бага хурлын материал 2001 он
2. Британы хүүхдийг ивээх сан. Хамтарсан багаар хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ үзүүлэх нь. Шинэчлэгдсэн хувилбар. Улаанбаатар, 2011 он.
3. Хүүхэд хамгааллын хамтарсан баг – Товхимол 1. Хамтарсан багийн гишүүдэд зориулсан гарын авлага. Хүүхдийг ивээх сан 2016 он
4. Хүүхэд хамгааллын хамтарсан баг – Товхимол 6. Өрхийн эмчийн гарын авлага. Хүүхдийг ивээх сан 2016 он
5. Жендерт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны тайлан. Үндэсний статистикийн хороо. 2017 он
6. “Гэр бүл ба жендерт суурилсан хүчирхийлэл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх” сургалтын цөм хөтөлбөр, оюутны хөтөч 2019 он
7. НҮБ. Хүүхдийн эрхийн конвенц
8. Эмэгтэйчүүдийг ялгаварлан гадуурхах бүх хэлбэрийг устгах тухай конвенци
9. WHO. Health care for women subjected to intimate partner violence or sexual violence- A clinical handbook. WHO/RHR/14.26.

10. UNFPA. Strengthening Health System Responses to Gender based Violence in Eastern Europe and Central Asia: A Resource Package. 2014.
11. Cindy W. Christian. The Evaluation of Suspected Child Physical Abuse. Pediatrics. 2015;135:e1337.

Хөдөлмөрийн чадвар алдалт

1. АШУҮИС. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд нийгэм хамт олонд тулгуурласан тусламж үйлчилгээ үзүүлэх. 2018 он
2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж үйлчилгээ. Д. Одонтуяа 2015 он
3. "WHO global disability action plan 2014-2021
4. <http://www.who.int/disabilities/cbr/guidelines/en/>
5. http://www.who.int/disabilities/cbr/cbr_matrix_11.10.pdf?ua=1
6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийг нийгэм, хамт олонд түшиглэн сургах гарын авлага. УБ 2010
7. Орчуулсан Б.Сосорбурам "Хөгжлийн бэрхшээлтэй эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд"-ийн гарын авлага 2018 он
8. ДЭМБ, ОУХБ, Юнеско, ХОТСЗ-ын хандлагын удирдамж, гарын авлага 2016 он
9. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль 2016 он
10. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, оролцоо, хөгжлийг дэмжих үндэсний хөтөлбөр. ЗГ-ын 2017 оны 321 дүгээр тогтоол

360 ХЭМИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Суралцагч эмчийн нэр

Үнэлгээ хийгч: Эмнэл зүйн сургагч багш, Сувилагч, Бусад

Суралцагч эмчийг ажигласны үндсэн дээр, бусдаас сонссон, мэдсэн зүйл дээр бус, суралцагч эмчийн зан үйлийг хэр давтамжтай байсныг өөрийнхөө ажигласанаар оноо

тавина уу.

☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Үнэлэх боломжгүй	Ховор ($\leq 19\%$)	Заримдаа (20-49%)	Ихэнхдээ (50-79%)	Бараг бүгд($\geq 80\%$)

Өвчтөн/гэр бүлийн хувийн асуудлыг хүндэтгэдэг.	☐ IA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Эмнэлгийн бичиг баримтыг бүрэн гүйцэд, гаргацтай, цаг хугацаанд нь хөтөлдөг.	☐ IA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Орон нутгийн хүн амын эрүүл мэндийн асуудалд өөрийн санаачлагаар хувь нэмрээ оруулдаг.	☐ IA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Өвчтөний бие даасан байдлыг хүндэтгэж, өвчтөнд тохирсон хамгийн зөв шийдвэрийг гаргахыг хичээн зүтгэл гаргадаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Хувь хүний онцлогийг харгалзан өвчтөнийг хүндэтгэн эмчилдэг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Өөрийн эмнэл зүйн ур чадварыг дээшлүүлэхийн тулд сургалт болон бусад боломжийг алдалгүй ашигладаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Өөрийн анагаах ухааны онолын мэдлэгээ дээшлүүлэхийн тулд бие даан суралцдаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Орон нутаг дах бусад эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй хамтран ажилладаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Эмнэлэг доторх бусад эмч, мэргэжилтэнтэй хамтран ажилладаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Орон нутгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд зохион байгуулах, манлайлах үүрэгтэйг ухамсарладаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Эмнэлэг доторх тусламж, үйлчилгээнд зохион байгуулах, манлайлах үүрэгтэйгээ ухамсарладаг.	☐ NA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

1 эсвэл 4 оноо тавьсан бол тухайн асуултын дагуу саналаа бичнэ үү.

Дүгнэлтийг тодорхой бичих хэрэгтэй. Жишээ нь: "Тэр бол найдваргүй" гэх нь тодорхой биш. Илүү хэрэг болох дүгнэлт бол: "Тэр сүүлийн 3 удаагийн журнал клубийн 2-т нь аль нэгэнд урьдчилан мэдэгдэгдэлгүйгээр оролцсонгүй."

Өөрөөсөө асуу: **"Миний дүгнэлт цаашид сайжрахад нь суралцагч эмчид хэрэг болох уу?"**

Эмнэлзүйн ур чадварын үнэлгээ (Mini-CEX)

Энэхүү үнэлгээ нь: эмнэлзүйн ярилцлага хийх, эмнэл зүйн үзлэг хийх үед суралцагчийн ярилцлага хийх ур чадвар, бодит үзлэг хийх ур чадвар, эмнэл зүйн сэтгэлгээ, асуудал шийдвэрлэх чадвар, зөвлөгөө өгөх, зохион байгуулах зэрэг цогц чадамжийг нэгэн зэрэг үнэлдэг 9 онооны системээр үнэлдэг арга юм. Үүнд: 1-3 оноо нь хангалтгүй, 4-6 оноо нь хангалттай, 7-9 оноо нь хангалттай маш сайн

ЯВЦЫН MINI-CEX ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Шалгалт авсанонсарөдөр Шалгагчийн нэр:

.....

Шалгуулагчийн.....овогнэр

Шалгалт авсан орчин (доогуур нь зур): Тасагт, амбулаторид, стандарт өвчтөн, бусад

Үйлчлүүлэгчийн нас, хүйс: эр/эм (доогуур нь зур)

Үзлэг(доогуур нь зур): анх удаа, давтан

Үйлчлүүлэгчийн биеийн байдал (доогуур нь зур): хүнд, дунд зэрэг, хөнгөн

Шалгалтын зорилго:

1. Асуумж авах ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
2. Бодит үзлэг хийх ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
3. Эмнэлзүйн сэтгэлгээ, асуудал шийдвэрлэх чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
4. Зөвлөгөө өгөх ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
5. Үр дүнтэй зохион байгуулах ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
6. Үйлчлүүлэгчид тавьж буй анхаарал, хүнлэг байдал (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
7. Ерөнхий эмнэлзүйн ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		

Шалгагч багшийн зүгээс Mini-CEX үнэлгээнд өгөх сэтгэл ханамж:

(1-9 оноог өгнө)

Шалгуулагчийн зүгээс Mini-CEX үнэлгээнд өгөх сэтгэл ханамж:

(1-9 оноог өгнө)

Тэмдэглэл:

Үнэлэгчийн гарын үсэг

Суралцагч эмчийн гарын үсэг

Гардан үйлдлийн үнэлгээ (DOPS)

Энэхүү гардан үйлдлийн үнэлгээ нь: эмнэлгийн нөхцөлд хийгддэг ажилбарыг ажиглах замаар үнэлж дүгнэдэг арга юм. Өвчтөний дэргэд эсвэл эмнэлзүйн дуураймал орчинд шалгуулагчийн техник ур чадварыг 15-25 минутын хугацаанд 9 онооны системээр үнэлдэг арга юм. Үүнд: 1-3 оноо нь хангалтгүй, 4-6 оноо нь хангалттай, 7-9 оноо нь хангалттай маш сайн

ГАРДАН ҮЙЛДЛИЙН УР ЧАДВАРЫН ШУУД АЖИГЛАЛТ (DOPS)-ЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Шалгалт авсанонсарөдөр Шалгагчийн нэр:

.....

Шалгуулагчийновогнэр

Шалгалт авсан орчин (доогуур нь зур): Тасагт, амбулаторид, стандарт өвчтөн, бусад

Үйлчлүүлэгчийн нас, хүйс: эр/эм (доогуур нь зур)

Үзлэг (доогуур нь зур): анх удаа, давтан

Үйлчлүүлэгчийн биеийн байдал (доогуур нь зур): хүнд, дунд зэрэг, хөнгөн

Гардан үйлдлийн нэр:

1. Хийж буй үйлдлийн техник болоод холбогдох ойлголтуудыг мэдэж буй байдал (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
2. Үйлчлүүлэгчээс холбогдох зөвшөөрлийг авсан эсэх (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
3. Гардан үйлдлийн өмнөх бэлтгэл ажил (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
4. Тайвшруулах ба сэтгэц нөлөөт эм бэлдмэлийг зөв сонгож, тун зөв эсэх, бэлтгэх (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
5. Техник ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
6. Халдваргүйжүүлэх техник ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
7. Зөв зохистой тусламж үйлчилгээг үзүүлэх ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
8. Гардан үйлдлийн дараах менежмент (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
9. Харилцааны ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		

10. Өвчтөнд тавьж буй анхаарал ба хүнлэг байдал (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		
11. Үйлдлийг гүйцэтгэх ерөнхий ур чадвар (ажиглагдаагүй бол 0 оноо)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Хангалтгүй			Хангалттай			Маш сайн		

Шалгагч багшийн зүгээс Mini-CEX үнэлгээнд өгөх сэтгэл ханамж:

(1-9 оноог өгнө)

Шалгуулагчийн зүгээс Mini-CEX үнэлгээнд өгөх сэтгэл ханамж:

(1-9 оноог өгнө)

DOPS үнэлгээ хийсэн хугацаа: 1. Ажигласан хугацаа мин

2.Эргэх үнэлгээ мин

Тэмдэглэл:

Үнэлэгчийн гарын үсэг: _____

Суралцагч эмчийн гарын үсэг: _____